

MILJØ OG ENERGI

2015:2 • 21. december 2015

Grønt Nationalregnskab 2013 og 2014

Resumé: Bruttoenergiforbruget hørende til dansk økonomi udgjorde 1.199 petajoule i 2013, når skibe, fly og køretøjers bunkring (tankning) i udlandet medregnes. De tilsvarende udgifter til køb af energi var på 241,7 mia. kr. De danske udslip af drivhusgasser var i 2013 på i alt 89,6 mio. tons CO₂-ækvivalenter, når udslip fra danske internationale transportaktiviteter medregnes.

Indvinding og forbrug af grundvand var i 2014 på 735 mio. m³. Halvdelen af det danske forbrug af grundvand fandt sted i landbrug og dambrug i 2014. Den samlede indvinding af ressourcer i form af biomasse, mineraler og fossil energi fra den danske natur udgjorde 93 mio. tons i 2014, mens nettoimporten af varer fra udlandet var 20 mio. tons. Den samlede affaldsmængde på 11 mio. tons i 2013 var sammensat af 8 mio. tons fra erhverv og 3 mio. tons fra husholdninger. Hele 76 pct. af erhvervsaffaldet blev genanvendt, mens det var 41 pct. af husholdningsaffaldet.

Omsætning af grønne varer og tjenester er opgjort til 174 mia. kr. i 2014. Heraf udgjorde aktiviteter knyttet til ressourcebesparelse, herunder produktion af vindmøller, 74,5 mia. kr. Eksporten af grønne varer og tjenester udgjorde 72 mia. kr., mens antal arbejdspladser var 59.000.

De offentlige miljøbeskyttelsesudgifter var på 33,9 mia. kr. i 2013 svarende til 2,7 pct. af den offentlige sektors samlede udgifter. Den offentlige sektor modtog 22,2 mio. kr. i miljørelaterede betalinger fra borgere og virksomheder, bl.a. for levering af ydelser inden for spildevands- og affaldsområderne. Ud over disse indtægter havde det offentlige i 2013 et provenu fra miljørelaterede skatter og afgifter på i alt 80,2 mia. kr. I 2014 var det tilsvarende beløb faldet til 79,3 mia. kr., hvilket svarer til et grønt skattetryk på 4,1 pct. Miljømotiverede subsidier og overførsler fra det offentlige udgjorde 9,4 mia. kr. i 2014.

Kort om statistikken: Det grønne nationalregnskab udgøres af et system af delregnskaber for økonomi og miljø, der opstilles i tæt tilknytning til det traditionelle nationalregnskab. Ved at bruge de samme afgrænsninger, definitioner og klassifikationer som det traditionelle nationalregnskab kan det grønne nationalregnskab belyse sammenhænge mellem økonomi og miljø på en logisk måde med udgangspunkt i branchernes og husholdningernes aktiviteter. Det grønne nationalregnskab for Danmark opgøres i henhold til principperne i FN's internationale statistiske standard SEEA Central Framework (System of Environmental-Economic Accounting - Central Framework) og i overensstemmelse med EU forordning nr. 691/2011 om Europæiske Miljøøkonomiske Regnskaber.

1. Grønt nationalregnskab

I denne *Statistiske Efterretninger*, *Grønt Nationalregnskab*, præsenteres en række informationer om sammenhængen mellem økonomi og miljø. Der er tale om informationer baseret på de dele af det såkaldte grønne nationalregnskab, som ved udgangen af 2015 er tilgængelige fra Danmarks Statistiks statistikbank.

Treårig indsats for at opbygge et grønt nationalregnskab

Som led i en treårig indsats i perioden 2015-2017 vil der i de næste år blive foretaget en yderligere udbygning af det grønne nationalregnskab, således at dette ved udgangen af 2017 vil give en bred belysning af såvel de miljø- og ressourcepåvirkninger, der udspringer fra produktion og forbrug mv. som de økonomiske aktiviteter, der igangsættes ud fra miljøbetingede hensyn.

Denne udgivelse markerer samtidigt, at betegnelsen *grønt nationalregnskab* har erstattet den tidligere benyttede betegnelse *Miljøøkonomisk regnskab for Danmark*. Dette gælder også for offentliggørelsen i www.statistikbanken.dk.

*Tilknytning til
nationalregnskabet*

Det grønne nationalregnskab udgøres af et system af delregnskaber for økonomi og miljø, der opstilles i tæt tilknytning til det traditionelle nationalregnskab. Ved at bruge de samme afgrænsninger, definitioner og klassifikationer som det traditionelle nationalregnskab kan det grønne nationalregnskab belyse sammenhængene mellem økonomi og miljø på en logisk måde med udgangspunkt i branchernes og husholdningernes aktiviteter. Det er fx muligt at sammenholde branchernes produktionsværdier eller værditilvækst med det fysiske energiforbrug og vandforbrug, der indgår i produktionen. Også branchernes affaldsgenerering og udslip til luft kan eksempelvis sættes i forhold til produktionen.

*Internationalt anerkendte
retningslinjer og EU-
samarbejde*

Danmarks grønne nationalregnskab er baseret på retningslinjer udarbejdet af FN og offentliggjort i fællesskab af FN, Verdensbanken, IMF, OECD, FAO og EU. Retningslinjerne er opstillet, så de er anvendelige for de enkelte lande, men også for at skabe grundlag for internationalt sammenlignelige opgørelser af sammenhængene mellem økonomi og miljø. Den internationale statistiske standard hedder *SEEA CF*, hvilket står for *System of Environmental-Economic Accounting - Central Framework*.

SEEA CF danner også udgangspunkt for EU's arbejde med grønne nationalregnskaber, og EU's medlemslande skal opgøre og indberette dele af det grønne nationalregnskab efter disse retningslinjer, så udviklingen i landene og for EU under ét kan følges. På tidspunktet for denne udgivelse indberettes der opgørelser til Eurostat på tre områder: udslip til luft, miljøskatter samt materialestrømme. Fra og med 2017 skal landene endvidere indberette regnskaber for energi, miljøbeskyttelsesomkostninger samt produktion af grønne varer og tjenester.

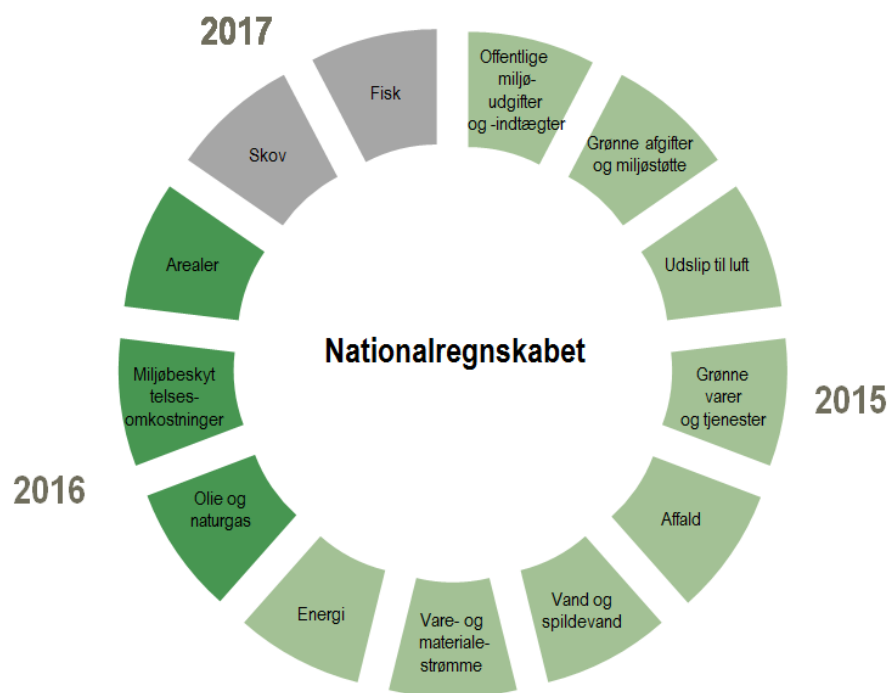
Nuværende offentliggørelse

Fuldt udbygget vil det grønne nationalregnskab omfatte 13 hovedområder, som vist i figur 1. På nuværende tidspunkt offentliggør Danmarks Statistik informationer fra otte af disse områder (markeret med lys grøn i figuren). Heriblandt findes de såkaldte strømregnskaber for energi, udslip til luft, vand og spildevand, materialestrømme og affald. Disse regnskaber viser, hvordan de pågældende faktorer strømmer ind og/eller ud af brancher og husholdninger typisk i forbindelse med produktion eller forbrug. De øvrige områder vedrører forskellige økonomiske aktiviteter knyttet til miljøforhold. Det gælder de offentlige miljøindtægter og udgifter, miljørelaterede skatter og miljømotiveret støtte (subsider mv.) samt produktion af grønne varer og tjenester.

Udbygning i 2016 og 2017

I 2016 vil der blive iværksat arbejde med henblik på en yderligere udbygning af visse af disse regnskaber, ligesom nye områder som de samlede miljøbeskyttelsesomkostninger, arealanvendelse og arealdække samt olie- og gasressourcerne i Nordøen vil blive inddraget i det grønne nationalregnskab. For 2017 forventes det, at regnskabet også vil komme til at omfatte andre naturressourcer som skov og fisk.

Figur 1. Elementer i det grønne nationalregnskab

På www.dst.dk/groentnr kan udbygningen af det grønne nationalregnskab følges. Her er det også muligt at tilmelde sig en nyhedsmail, hvis man ønsker at følge med i udviklingen.

2. Oversigt

Tre regnskaber i ét De i figur 1 viste dele af det grønne nationalregnskab kan inddeles i tre hovedgrupper af regnskaber: regnskaber for fysiske strømme, regnskaber for grøn økonomi (miljømæssige transaktioner) og regnskaber for naturressourcer.

Regnskaber for fysiske strømme

Regnskaber for fysiske strømme Regnskaberne for fysiske strømme omfatter oplysninger om energi og udslip til luft, vand og spildevand samt materialer og affald. Samlet viser regnskaberne for fysiske strømme, hvordan den danske økonomi bliver forsynet med energi, vand og materialer gennem produktion og import, hvordan de bruges i erhvervene og husholdningerne og de resulterende udslip af fx drivhusgasser, udledning af spildevand samt generering af affald.

Energi Energiregnskabet viser, hvordan dansk økonomi forsynes med forskellige energiprodukter som råolie og naturgas, kul, olieprodukter, elektricitet og varme mv. via dansk produktion og import, og hvordan energien anvendes af erhverv og husholdninger, og hvor meget der eksporteres. Energiregnskabet opgøres for hvert energiprodukt i både fysiske enheder (mængder) og værdier (basispriser, avancer, afgifter, moms og køberpriser). Regnskabet kan fx bruges til at belyse dansk økonomis energiintensitet og i analyser af erhvervenes direkte og indirekte energiforbrug.

Udslip til luft Regnskabet over udslip til luft (emissionsregnskabet) viser udslip af CO₂ og luftforurenende stoffer, der kommer fra erhvervenes og husholdningernes energiforbrug samt udslip fra aktiviteter, der ikke relaterer sig til brug af energi. Regnskabet indeholder også en overgangstabel, der viser sammenhængen mellem opgørelsen i henhold til det grønne nationalregnskab og andre emissionsopgørelser for Danmark.

Regnskabet kan bruges i analyser af klima- og miljøøkonomiske spørgsmål, herunder belysning af de bagvedliggende årsager til udviklingen i udslip af drivhusgasser og luftforurenende stoffer.

Regnskabet for udslip til luft omfatter følgende stoffer:

- CO₂ - Kuldioxid
- SO₂ - Svovldioxid
- NO_x - Kvælstofoxider
- CO - Kulilte
- NH₃ - Ammoniak
- N₂O - Lattergas
- CH₄ - Metan
- NMVOC - Flygtige ikke-metanholdige forbindelser
- PM₁₀ - Partikler < 10 µm
- PM_{2,5} - Partikler < 2,5 µm
- PFC - Perfluorcarboner
- HFC - Hydrofluorcarboner
- SF₆ - Svovlhexafluorid.

Vand og spildevand Regnskabet for vand viser erhvervenes indvinding af vand og leverancerne af vand fra vandforsyningen til erhverv og husholdninger. Regnskabet kan bruges til at belyse erhvervenes vandintensitet og i analyser af, hvilke typer efterspørgsel, der forårsager forbruget af vand, fx om det er det private forbrug eller eksporten. Spildevandsregnskabet viser, hvor meget spildevand der udledes af de enkelte erhverv og husholdningerne.

Materialestrømme Regnskaber for vare- og materialestrømme beskriver arten og vægten af de varer og materialer, der er nødvendige for at opretholde dansk produktion og forbrug og for, at vi kan eksportere varer til udlandet. Regnskaberne giver også et fundament for at forstå de overordnede sammenhænge mellem forbruget af ressourcer og generering af affald og andre uønskede restprodukter. Materialestrømsregnskaberne er desuden væsentlige til belysning af udviklingen i ressourceeffektiviteten, dvs. om virksomhederne i Danmark kan producere varer og tjenester og skabe værditilvækst med et relativt mindre materialeforbrug.

Danmarks Statistik offentliggør et materialeregnskab af typen EW-MFA, Economy-Wide Material Flow Accounts, som sigter mod at give et overordnet billede af arten og vægten af de materialer (naturressourcer og varer) der på den ene side indvindes fra naturen eller importeres og på den anden side eksporteres fra Danmark.

En anden type regnskab (fysiske input-output tabeller) fokuserer på de enkelte branchers og husholdningers forbrug af naturressourcer og varer samt deres produktion af varer og generering af affald og emissioner. Denne type regnskab er under udvikling og forventes offentliggjort i 2016.

Affald Affaldsregnskabet viser, hvor forskellige typer af affald kommer fra, og hvordan affaldet bortskaffes. Affaldsregnskabet opgør affaldsmængderne fordelt på de 117 brancher, som anvendes i de øvrige dele af det grønne nationalregnskab. Inden for brancherne fordeles affaldet på 28 fraktioner (typer af affald) og på behandlingsformer, hvor genanvendelse og forbrænding er de vigtigste. Affaldsregnskabet kan således belyse bl.a. hvor stor en del af branchernes affald, der genanvendes og hvor meget affald, af forskellige typer, der skabes for hver enhed produktion i brancherne (affaldsintensitet).

Grøn økonomi

*Grøn økonomi - regnskaber
for miljømæssige
transaktioner*

Den anden hovedgruppe inden for det grønne nationalregnskab omfatter regnskaber, der belyser aspekter af den grønne økonomi. Aktiviteter som miljøbeskyttelse og produktion af grønne varer og tjenester samt anvendelsen af grønne afgifter og miljømotiverede subsidier og anden miljøstøtte er en del af nationalregnskabet, men i praksis næsten usynlig, da oplysningerne om disse aktiviteter er slået sammen med "ikke-grønne" aktiviteter. Det grønne nationalregnskab identificerer og fremhæver disse dele af nationalregnskabet i særlige delregnskaber. Derved bidrager det grønne nationalregnskab til at belyse områder som grøn økonomi og grøn vækst, samt belyse samfundets indsats for at beskytte og bevare miljøet og naturressourcerne.

*Produktion af grønne varer
og tjenester*

Statistikken om virksomhedernes salg af grønne varer og tjenester belyser erhvervslivets salg af grønne varer og tjenester, som er produceret med henblik på at være enten miljøbeskyttende eller ressourcebesparende. Overordnet set opgøres den grønne aktivitet med afsæt i den del af virksomhedernes omsætning, som relaterer sig til salg af grønne varer og tjenester. Eksport, værditilvækst og beskæftigelse opgøres ligeledes. Opgørelsen af grønne varer og tjenester belyser dermed størrelsen af den grønne økonomi og kan anvendes i analyser af grøn økonomisk vækst.

*Offentlige miljøindtægter og
udgifter*

Statistikken om de offentlige miljøindtægter og -udgifter giver oplysninger om det offentlige miljøbeskyttelse, dvs. aktiviteter rettet mod forebyggelse og bekæmpelse af forurening samt overgang til bæredygtige teknologier. Statistikken giver oplysninger om det offentlige miljøindtægter og -udgifter fordelt på sektor, miljødomæner og såkaldt realøkonomisk art.

<i>Miljørelaterede skatter mv.</i>	Hovedformålet med opgørelsen af de miljørelaterede skatter er at give en sammenhængende beskrivelse af, hvor store miljørelaterede skatter de forskellige brancher og husholdningerne mv. er pålagt. De enkelte afgifter er i regnskaberne overordnet inddelt i, hvad der er relateret til forurening, energi, transport eller ressourcer. Også såkaldt ressourcerente i form af kulbrinteskate og selskabsskat af kulbrintevirksomhed mv. præsenteres som supplement til opgørelsen af de miljørelaterede afgifter. Opgørelsen kan anvendes i en række analyser, der relaterer sig til miljøøkonomiske spørgsmål, fx princippet om at forurenere betaler.
<i>Miljøsubsidier</i>	Tilsvarende giver opgørelsen af miljømotiverede subsidier mv. en beskrivelse af, hvilke brancher der modtager sådanne subsidier og anden miljøstøtte, og hvor meget der fx udbetales i miljøbistand til udlandet.

Regnskaber for naturressourcer

Regnskaber for naturressourcer opgør beholdningerne af naturressourcer samt ændringerne af disse over tid. Regnskaberne opgøres altid i fysiske enheder, men også i kroner, såfremt det er muligt at tilknytte værdier på baggrund af markedsmæssige transaktioner. Opgørelserne for Danmark vil omfatte olie og naturgas i Nordsøen, arealopgørelser, skov og fisk. Disse opgørelser vil supplere nationalregnskabets traditionelle opgørelser af kapitalapparatet i form af bygninger, maskiner og udstyr og derved give et bredere billede af den samlede kapital, der er en nødvendig forudsætning for, at økonomien kan fungere.

Naturressourceregnskaberne er endnu ikke inkluderet i det grønne nationalregnskab, men som nævnt vil arbejdet herpå begynde i 2016.

Generelt om opgørelserne

<i>Nyeste tal for 2013 eller 2014</i>	De nyeste tal der præsenteres med udgivelsen af denne Statistiske Efterretning: <i>Grønt Nationalregnskab</i> vedrører i nogle tilfælde året 2013 og i andre tilfælde 2014. Det tidsmæssige efterslæb og de forskellige referenceår skyldes, at regnskaberne er baseret på, at data skal indhentes fra andre kilder uden for Danmarks Statistik eller fra basisstatistikker i Danmarks Statistik, og at disse data først er tilgængelige efter nogen tid. Dertil kommer, at sammenstillingen af de mange kilddata og indarbejdningen af disse i det grønne nationalregnskab tager nogen tid. Danmarks Statistik arbejder imidlertid løbende på at afkorte produktionstiden, og det forventes at mange af delregnskaberne inden for det grønne nationalregnskab i fremtiden vil kunne produceres hurtigere end tilfældet er i dag.
<i>Foreløbige opgørelser</i>	Data for de seneste år i regnskaberne karakteriseres i de fleste tilfælde som foreløbige for at angive, at det er forventeligt at der vil finde ændringer sted ved næste offentliggørelse.
<i>Usikkerhed</i>	Det skal bemærkes at en række af de oplysninger, der præsenteres i regnskabet er et resultat af modelberegninger og fordelinger baseret på en række antagelser. For så vidt angår fx de detaljerede oplysninger på 117 branche-niveauet må det således forventes, at der er en betydelig usikkerhed på tallene.

3. Energi

Energiregnskabet Danmarks Statistiks energiregnskab opgøres for hver energigivare i både specifikke enheder (mængder) og i værdier. Regnskabet er baseret på definitionen *tilgang = anvendelse*, der er den grundlæggende regnskabsidentitet for opbygningen af systemet. Tilgangen bestemmes som summen af *produktion mv. og import*, mens den samlede anvendelse er summen af *eksport, ledningstab og svind, lagerforøgelse, input i 117 brancher samt privat forbrug fordelt på 5 forbrugsgrupper*. Danmarks statistik laver denne opgørelse hvert år for 46 energivarer. Vi opgør værdierne i basispriser, avancer, afgifter, moms og køberpriser (markedspriser). Energiregnskabet foreligger fra 1966 til 2013.

Forskelle i afgrænsninger Opgørelsen af energiforbruget følger det danske nationalregnskabs afgrænsninger. I den nationalregnskabsmæssige opgørelse medregnes det energiforbrug i Danmark og i udlandet, der er forårsaget af danske resider, også energiforbruget forårsaget af danske residents internationale transportaktiviteter.¹ Det vil sige, den energi dansk opererede skibe og fly har købt i udenlandske havne og lufthavne er medregnet i denne opgørelse. Også diesel, der tankes af danske vognmænd i udlandet er medregnet.

Andre opgørelser af energiforbruget, for eksempel Energistyrelsens energistatistik, medregner typisk det energiforbrug, der kan henføres til både danske resider og ikke-resider inden for det danske territorium.

Faktisk energiforbrug og bruttoenergiforbrug Forbruget af energi i brancherne *Energiforsyning* samt i *Olieraffinaderier* konverteres for langt størstedelens vedkommende til el, fjernvarme og bygas eller raffineres til olieprodukter. Husholdningernes og virksomhedernes forbrug af disse konverterede (raffinerede) energivarer indgår også i opgørelsen af det faktiske energiforbrug, jf. tabel 1. Opgørelsen af det faktiske energiforbrug medregner dermed, i et vist omfang, den samme mængde energi to gange. I opgørelsen af bruttoenergiforbruget er der derimod korrigeret for denne dobbeltregning.

I praksis sker beregningen af bruttoenergiforbruget ved at fordele energiforbruget af primær energi (kul, olie og naturgas mv.) til produktionen i el- og fjernvarmeværker proportionalt på brugerne af de enkelte konverterede energityper. Samtidigt nulstilles forbruget af primær energi i konverteringsenhederne. Forbruget i elværkerne er dog først korrigeret for nettoimporten af el, således at også denne er omregnet til primær energi. Herudover fordeler vi svindet og ledningstab af de enkelte energi typer på brugerne af de respektive energityper. Omregningen betyder, at effektiviseringer i konverteringssektoren giver lavere bruttoforbrug hos den endelige forbruger, selvom deres faktiske forbrug af el og fjernvarme ikke nødvendigvis er faldende.

Udviklingen i bruttoenergiforbruget Oversigtstabel 1 viser bruttoenergiforbruget. Bruttoenergiforbruget forårsaget af danske økonomiske aktiviteter faldt med 2,6 pct. fra 2012 til 2013, hvor det udgjorde 1.199 petajoule (PJ). Husholdningernes energiforbrug steg 0,1 pct. og branchernes forbrug faldt 3,5 pct. Udviklingen i bruttoenergiforbruget skal ses i sammenhæng med, at bruttonationalproduktet (BNP) faldt med 0,5 pct. i 2013 efter korrektion for prisudviklingen.

¹ Det gælder både transportaktiviteter mellem en dansk (luft)havn og en udenlandsk og den transport danske resider foretager mellem udenlandske (luft)havne.

Oversigtstabel 1.

Bruttoenergiforbruget fordelt på brancher og husholdninger

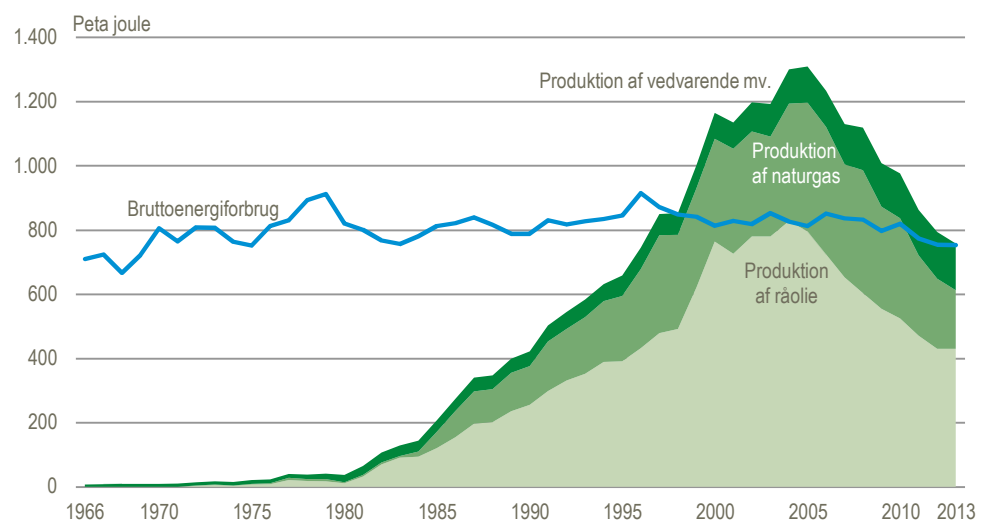
		2011	2012*	2013*	Fordeling i 2013	Ændring 2012 til 2013
		PJ			pct.	
	I alt	1 290	1 230	1 199	100	-2,6
	Husholdninger	334	327	328	27	0,1
	Alle brancher	956	903	871	73	-3,5
A	Landbrug, skovbrug og fiskeri	43	40	39	3	-2,4
B	Råstofindvinding	32	32	31	3	-1,9
C	Industri	129	126	124	10	-1,3
D-E	Forsyningsvirksomhed	12	13	13	1	-1,5
F	Bygge og anlæg	24	22	18	1	-17,9
G-I	Handel og transport mv.	634	590	566	47	-4,2
J	Information og kommunikation	8	10	10	1	-1,2
K	Finansiering og forsikring	4	3	3	0	2,3
LA	Ejend. hand., udl.af erhv. ejend.	3	3	2	0	-9,6
LB	Boliger	1	1	1	0	-5,2
M-N	Erhvervsservice	15	13	13	1	-2,4
O-Q	Off. adm, undervisn., sundhed	42	40	40	3	1,5
R-S	Kultur, fritid og anden service	9	10	10	1	1,8
G-I	Heraf skibes bunkring i udlandet	476	444	402	34	-9,3
G-I	Heraf flys bunkring i udlandet	15	14	16	1	10,3
G-I	Heraf køretøjers bunkring i udlandet	26	18	27	2	50,6
	Memo: Energiforbrug i alt ekskl. bunkring	773	754	753	63	-0,1

Anm. De dansk opererede skibe, fly og køretøjers bunkring af henholdsvis fuelolie, JP1 og diesel indgår i *Handel og transport* mv. * Foreløbige tal.

Energiforbruget
over tid

Figur 2 og oversigtstabel 2 viser Danmarks bruttoenergiforbrug, men her ekskl. bunkring i udlandet. Figuren viser også Danmarks egenproduktion af primær energi siden 1966. Ser man bort fra de dansk opererede skibe, fly og køretøjers bunkring i udlandet, har bruttoenergiforbruget ligget på samme niveau omkring 800 PJ siden 1975, dog med et større fald i 1980 i forbindelse med den anden oliekrise. De øvrige udsving kan primært henføres til klimatiske forhold i de enkelte år. Der ses dog en nedadgående tendens i de seneste år. Bruttoenergiforbruget, eksklusiv bunkring, er faldet 18 pct. siden det højeste niveau i 1996.

Figur 2

Danmarks bruttoenergiforbrug¹ og produktion af primær energi

¹ Bruttoenergiforbruget er her ekskl. dansk opererede skibe, fly og køretøjers bunkring i udlandet.

*Energiproduktionen
over tid*

Produktionen af råolie og naturgas er steget kraftigt siden den første olie og naturgas blev udvundet fra Nordsøen. Produktionen af olie fra Nordsøen faldt dog 0,1 pct. i 2013 i forhold til 2012. Dermed er produktionen af olie faldet 48 pct. siden den toppede i 2004, hvor produktionen var på 828 PJ. De seneste års fald i produktionen af olie skyldes til dels aldrende oliefelter, der har passeret perioden med den forventede maksimale produktion med den anvendte produktionsteknologi. Derudover kræver disse aldrende felter mere vedligehold af brønde, rørledninger og platforme, hvilket ofte betyder tab af produktion. Produktionen af naturgas faldt 16 pct. i 2013 sammenlignet med 2012.

Oversigtstabel 2

Danmarks forbrug af energi og produktion af primær energi

	1966	1970	1980	1990	2000	2011	2012*	2013*
	PJ							
Bruttoenergiforbrug¹	710	806	820	789	814	773	754	753
Produktion i alt	8	10	37	422	1165	863	794	758
- råolie	0	0	12	256	765	471	430	430
- naturgas	0	0	3	120	320	250	219	183
- vedvarende energi mv.	8	10	23	46	80	141	145	145

¹ Bruttoenergiforbruget er her ekskl. dansk opererede skibe, fly og køretøjers bunkring i udlandet.

* Foreløbige tal.

Siden 1998 har Danmark produceret mere primær energi, end bruttoenergiforbruget har udgjort. Overskuddet har dog været faldende siden 2005. Produktionen af primær energi var således i 2013 på niveau med bruttoenergiforbruget, bunkring i udlandet fraregnet. Faldet i produktionen af primær energi skyldes en mindre produktion af naturgas og råolie, mens produktionen af vedvarende energi steg.

*Produktion af vedvarende
energi sikrer
selvforsyningen*

Danmarks produktion af vedvarende energi mv. er steget kraftigt siden 70'erne, hvilket især skyldes udbredelsen af vindenergi samt anvendelsen af affald i produktionen af el og fjernvarme. Produktionen af vedvarende energi er steget 161 pct. siden 1993 og udgjorde i 2013 145 petajoule. Produktionen af vedvarende energi udgjorde dermed 19,1 pct. af den samlede produktion af primær energi. I 1993 var andelen 9,5 pct. Uden produktionen af vedvarende energi ville Danmark have været nettoimportør af energi siden 2011.

Danmark er dog ikke uafhængig af de internationale energikonjunkturer, da der er en omfattende handel med energi over grænser. Danmark eksporterer for eksempel råolie og naturgas, men importerer kul til el- og varmeproduktion. Desuden foregår der en omfattende samhandel af el med Norge, Sverige og Tyskland. Derudover indkøbes der betydelige mængder brændstof til dansk opererede skibe, fly og køretøjer uden for Danmarks grænser.

Elproduktion

Produktionen af el og fjernvarme er tæt forbundet i Danmark, da der er en udbredt samproduktion af el og varme på kraftvarmeværkerne. Produktionen af el steg 15 pct. fra 32.286 GWh i 2012 til 37.002 GWh i 2013. Importen faldt kraftigt med 28 pct., mens stigningen i eksporten udgjorde 3 pct., jf. tabel 1. Der var en nettoeksport af el på 2.778 GWh i 2013.

Samhandel med el

Produktionen af el i Danmark er tæt knyttet til elforsyningssituationen i Norden, som styres af den nordiske elbørs, Nordpool. Hvis der for eksempel mangler vand til de norske og svenske vandkraftværker, er de norske og svenske muligheder for at producere el mindre. Dette resulterer i en stigende elpris, der gør det attraktivt for elværkerne i Danmark at øge elproduktionen og eksportere.

Energiudgifter

Oversigtstabel 3 viser energiudgiftens bestanddele i 2013 fordelt på forbrugere. Udgiften opgjort i basispriser, som er køberprisen eksklusive avancer, afgifter og

moms, udgør 71 pct. af køberprisen. Husholdningerne, der tegner sig for 27 pct. af bruttoenergiforbruget, jf. oversigtstabel 1, har en samlet energiudgift på 84,9 mia. kr., Husholdningerne betaler dermed 35 pct. af den samlede energiudgift på 241,7 mia. kr. Husholdningernes relative større andel af energiafgiften skyldes, at erhvervene i langt højere grad end husholdningerne er fritaget fra eller kan få refunderet afgifter og moms.

Oversigtstabel 3 **Udgifter til energi i basispriser, avancer, afgifter, moms og køberpriser. 2013***

		Basispriser	Avancer	Afgifter ¹	Moms	Køberpriser
		mio. kr.				
	I alt	171 268	6 789	43 679	20 004	241 740
	Husholdninger	37 151	3 747	27 258	16 725	84 881
	Alle brancher	134 117	3 042	16 421	3 279	156 860
A	Landbrug, skovbrug og fiskeri	4 147	340	753	11	5 252
B	Råstofindvinding	223	23	41	1	288
C	Industri	45 133	294	2 767	31	48 225
D-E	Forsyningsvirksomhed	23 997	290	515	37	24 839
F	Bygge og anlæg	1 949	276	1 229	22	3 476
G-I	Handel og transport mv.	49 515	1 448	5 569	650	57 182
J	Information og kommunikation	1 201	20	343	16	1 581
K	Finansiering og forsikring	385	13	290	153	841
La	Ejend. hand., udl.af erhv. ejend.	285	22	192	53	552
Lb	Boliger	123	8	80	51	263
M-N	Erhvervsservice	1 415	93	900	100	2 507
O-Q	Off. adm, undervisn., sundhed	4 577	177	3 123	1 909	9 786
R-S	Kultur, fritid og anden service	1 165	38	620	246	2 069
G-I	Heraf skibes bunkring i udlandet	31 640	-	-	-	31 640
G-I	Heraf flys bunkring i udlandet	1 960	-	-	-	1 960
G-I	Heraf køretøjer bunkring i udlandet	3 142	-	-	-	3 142

Anm. De dansk opererede skibe, fly og køretøjers bunkring af fuelolie, JP1 og diesel indgår i *Handel og transport mv.*

¹ Omfatter nettoenergiavgiften, idet elproduktionstilskuddet er fratrukket samt CO₂-, SO₂- og NO_x-afgifter.

* Foreløbige tal.

4. Udslip til luft

Virksomhedernes og husholdningernes energiforbrug, er hovedårsagen til udslippene af CO₂, SO₂, NO_x og CO. Forbruget af energi har desuden indflydelse på udslippene af de øvrige stoffer, der indgår i det grønne nationalregnskab for Danmark. Der forekommer endvidere udslip, der ikke relaterer sig til energianvendelse men til bl.a. gødningsanvendelse. For drivhusgasserne N₂O og CH₄ samt for NH₃ og NMVOC er disse ikke-energi-relaterede udslip betydelige. Udslip kan også være forårsaget af produktionsprocesser, der ikke relaterer sig til energianvendelse, men stammer fra brug af fx opløsningsmidler og syre.

Luftforurening med partikler stammer fra bl.a. ophvirvlet jordstøv samt dæk- og bremseslitage. Desuden dannes der partikler ved oxidering af bl.a. NO_x og SO₂. Udslip af HFC, PFC og SF₆, stammer hovedsageligt fra utætte køleskabe, frydere og luftkonditioneringsudstyr samt fra brug af rengøringsmidler.

Faktisk energiforbrug Ved beregning af de energirelaterede udslip er det erhvervenes og husholdningernes *faktiske energiforbrug*, der er anvendt. Anvendelsen af de (fra fx kul og naturgas) konverterede energivarer, el og fjernvarme, er i sig selv ikke forurenende, eftersom det er konverteringsprocessen i energiforsyningserhvervet, der forårsager udslippene af bl.a. CO₂ og SO₂. Omvendt giver raffineringsprocesserne i mineralolieindustrien kun relativt små udslip, idet det er anvendelsen af de færdige produkter (fx motorbenzin) i husholdningerne og erhvervene, der giver luftforureningen.

Husholdningerne og erhvervenes udledning af drivhusgasser Udslippene af kuldioxid (CO₂), lattergas (N₂O), metan (CH₄) og halocarboner (HFC, PFC og SF₆) bidrager alle til den globale opvarmning. Udslippene af halocarboner udgjorde i 2013 1 pct. af det samlede udslip, mens kuldioxid, lattergas og metan stod for resten. Dansk økonomis bidrag til drivhuseffekten opgøres ved se på udslippene af kuldioxid, metan, lattergas og halocarboner under ét og vægte dem i forhold til deres opvarmningspotentiale (CO₂-ækvivalenter). Opgjort således var det samlede bidrag til drivhuseffekten fra dansk økonomi på 89,6 mio. tons CO₂-ækvivalenter. Brancherne stod for 91 pct. af bidraget, mens husholdningernes bidrag udgjorde ca. 9 pct. En stor del af branchernes samlede udledning af drivhusgasser forårsagedes i 2013 af bunkring af danske skibe, fly og køretøjer i udlandet.

Bidrag til drivhuseffekten fordelt på kilder Figur 3 viser, hvordan det samlede bidrag til drivhuseffekten fordeler sig på kilder i 2013. Bidraget til drivhuseffekten fra dansk opererede skibes og flys bunkring i udlandet er den største enkeltkilde og udgjorde omkring 43 pct. af det samlede udslip af drivhusgasser.

Energiforsyning er som følge af konvertering til el og fjernvarme den næststørste enkeltkilde. Det relativt store bidrag på 15 pct. fra landbrug, fiskeri og råstofudvinding skyldes især de udslip af CH₄ og N₂O, der knytter sig til landbrugets dyrehold og gødskning.

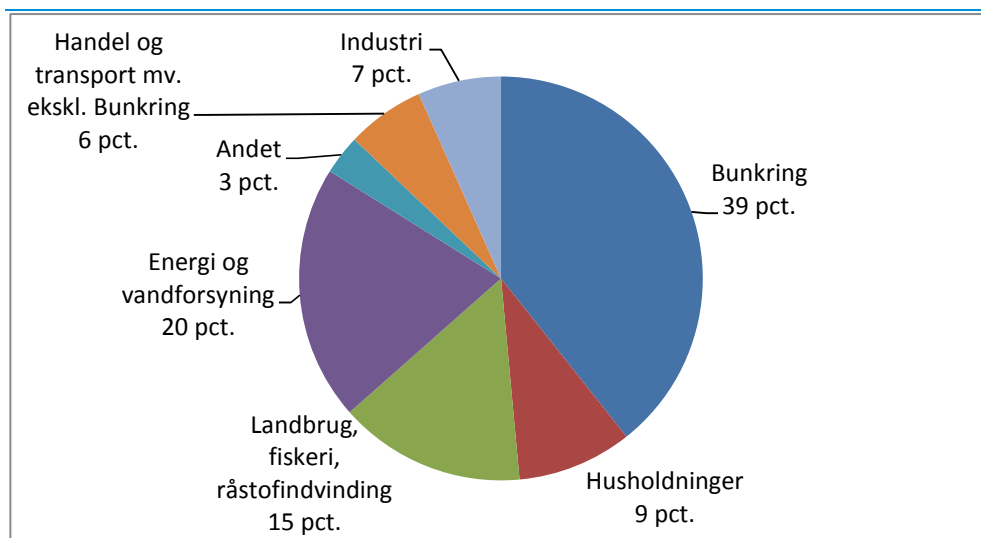
Oversigtstabel 4

Drivhusgasser fordelt på brancher og husholdninger

	1990	2000	2010	2012	2013	Fordeling i 2013	Ændring 1990 til 2013
	1.000 tons. CO ₂ ækvivalenter					pct.	
Drivhusgasser i alt	80 470	90 802	100 121	90 967	89 550	100,0	11,3
Husholdninger	10 601	10 517	9 629	8 526	8 252	9,2	-22,2
Brancher i alt	69 870	80 286	90 492	82 441	81 299	90,8	16,4
A Landbrug, skovbrug og fiskeri	14 595	12 856	11 605	11 440	11 553	12,9	-20,8
B Råstofindvinding	1 274	2 784	2 184	1 903	1 836	2,0	44,1
C Industri	8 443	9 405	6 041	6 119	5 987	6,7	-29,1
D-E Forsyningsvirksomhed	26 741	26 094	23 414	15 927	18 291	20,4	-31,6
F Bygge og anlæg	910	1 157	1 623	1 598	1 337	1,5	47,0
G-I Handel og transport mv.	16 311	26 573	43 908	43 866	40 794	45,6	150,1
J Information og kommunikation	152	129	111	94	76	0,1	-50,4
K Finansiering og forsikring	88	55	65	56	53	0,1	-39,7
LA Ejendomshandel og udlejning af erhvervsejendomme	44	71	99	98	79	0,1	77,8
LB Boliger	50	22	31	37	31	0,0	-37,6
M-N Erhvervsservice	254	294	432	381	338	0,4	32,8
O-Q Offentlig administration, undervisning og sundhed	844	679	808	783	794	0,9	-5,9
R-S Kultur, fritid og anden service	161	169	170	139	129	0,1	-20,0
Heraf:							
Skibes bunkring i udlandet	9 358	19 448	34 821	35 193	32 006	35,7	242,0
Flys bunkring i udlandet	275	520	1 219	1 226	1 151	1,3	318,4
Køretøjers bunkring (tankning) i udlandet	-	-	1 817	2 250	2 049	2,3	...
Brancher i alt ekskl. bunkring i udlandet	60 236	60 318	52 635	43 773	46 092	51,5	-23,5

Anm.: Udslip forårsaget af dansk opererede skibe, fly og køretøjers bunkring i udlandet indgår i branchen *Handel og transport mv.* Udslip af CO₂ fra afbrænding af biomasse er ikke inkluderet i beregningen af drivhusgasudslip.

Figur 3. Danmarks bidrag til drivhuseffekten fordelt på kilder. 2013

Anm.: Handel og transport mv. inkluderer Post og tele. Andet inkluderer Bygge- og anlæg, Information og kommunikation, Finansiering og forsikring, Ejendomshandel og udlejning af erhvervsejendomme, Boliger, Erhvervsservice, Offentlig administration, undervisning, sundhed samt Kultur, fritid, anden service

Afkobling mellem udslip og økonomisk vækst

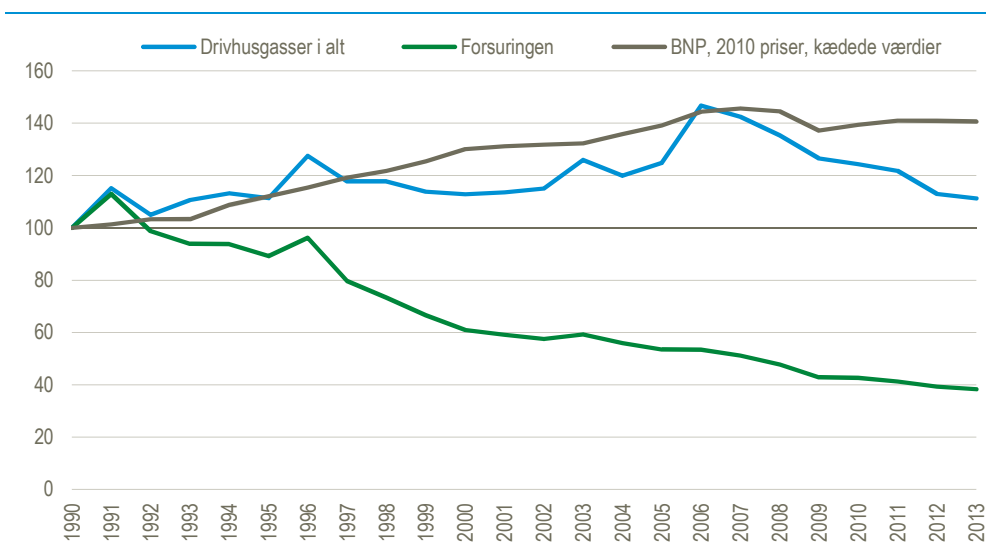
Figur 4 viser, ud over udviklingen i bidraget til drivhuseffekten, også udviklingen i bidraget til forsuren og i BNP. Det fremgår, at dansk økonomis bidrag til drivhuseffekten fra 1990 til 2013 steg med 11 pct. Bidraget toppede i 2006, hvor det lå 47 pct. over niveauet i 1990. Set over hele perioden har der været en relativ afkobling mellem væksten i udslippet af drivhusgasser og den økonomiske vækst målt ved bruttonationalproduktet (BNP). Bidraget til forsuren i Danmark er faldet markant fra 1990 til 2013. Faldet i bidraget er bl.a. forårsaget af, at der er indført en bedre rensning for bl.a. SO₂ i Danmark.

Beregning af forsøringsbidraget

Mens der ikke er nogen sammenhæng mellem, hvor udslippet af drivhusgasser finder sted og effekten (den globale opvarmning), så er effekten af udslippet af forsurende stoffer af en mere lokal karakter (fx forsuren af søer). Udslippene af svovldioxid (SO₂), kvælstofoxider (NO_x) og ammoniak (NH₃) bidrager til forsuren. Effekten af dem under ét er her beregnet ved at sammenveje udslippene til såkaldte syreækvivalenter.

Figur 4.

Dansk økonomis bidrag til drivhuseffekten, forsuren i Danmark samt vækst i BNP (Indeks 1990=100)

Anm: I opgørelsen af bidraget til drivhuseffekten, men ikke til forsuren, indgår emissioner, som følge af dansk opererede skibe, fly og køretøjs bunkring i udlandet. Bemærk at bidraget til forsuren ikke er korigeret for importen til Danmark og eksporten fra Danmark af luftbårne forsurende stoffer.

Drivhusgaseffekten og BNP

Udviklingen i drivhuseffekten har været påvirket af blandt andet omlægninger i energiforbruget fra kul og olie til naturgas og vedvarende energi. Disse omlægninger har alt andet lige reduceret bidraget til drivhuseffekten. Stigningen i bidraget til drivhuseffekten fra 2004 til 2006 skyldes hovedsagelig et stort bidrag fra brug af olie bunkret af dansk opererede skibe i udlandet.

Biomasse

I ovenstående opgørelse er det valgt at se bort fra udslip af CO₂ fra afbrænding af biomasse. Udslip fra afbrænding af biomasse regnes traditionelt som neutralt i forhold til påvirkningen af klimaet og drivhusgaseffekten. Rationalet er, at der finder en tilsvarende CO₂ binding sted, når biomassen vokser op igen.

Der er i de senere år dog rejst nogen tvivl om, hvorvidt al biomasseafbrænding kan regnes som CO₂-neutral. Det skyldes blandt andet, at brug af biomasse til energiformål fører til frigivelse af CO₂ på det tidspunkt det forbrændes, mens et eventuelt optag i biosfæren undertiden først finder sted efter årtier efterhånden som biomassevæksten foregår.

Vælger man at medregne hele udslippet fra anvendelse af biomasse som brændsel, øges de totale udslip med 15,3 mio. tons CO₂, jf. tabel 5, og de totale udslip af driv-

husgasser fra danske økonomiske aktiviteter udgør så 104,9 mio. tons CO₂-ækvivalenter i 2013.

Det er en del af de internationale retningslinjer, *SEEA Central Framework*, for grønne nationalregnskaber, at opgøre CO₂ udslippene fra biomasse, således, at der fås et totalbillede af udslippene. Der ligger imidlertid ikke heri nogen stillingtagen til om udslippene skal regnes for neutrale i forhold til drivhuseffekten eller ej. Der er blot tale om, at oplysningerne præsenteres som en del af det helhedsbillede, som regnskabet sigter mod at vise.

<i>Territorialprincippet</i>	Opgørelserne, der danner udgangspunkt for Danmarks CO ₂ -reduktionsmålsætninger under internationale aftaler og indberettes til bl.a. UNFCCC og UNECE ² , medregner ikke udslip fra afbrænding af biomasse og tager desuden udgangspunkt i Danmark som geografisk område. Det betyder, at opgørelserne på den ene side udelader udslip fra biomasse samt fra dansk opererede transportmidler i udlandet, fordi udslip fra disse transportmidler sker uden for det danske område. Omvendt medtager opgørelsen udslip, der er forårsaget af udenlandsk opererede skibe, fly og biler på dansk territorium.
<i>Residensprincippet</i>	Det grønne nationalregnskab, som offentliggøres af Danmarks Statistik, følger som nævnt den internationale statistiske standard SEEA-CF, og opgør alle udslip forbundet med danske økonomiske aktiviteter. Dansk opererede transportaktiviteter, der finder sted i udlandet, er en del af den danske økonomiske aktivitet og de økonomiske transaktioner knyttet hertil medregnes i nationalregnskabet. De tilhørende udslip af drivhusgasser og andre forurenende stoffer regnes dermed også med sammen med udslippene fra biomassen.
<i>Flere typer af emissionsopgørelser</i>	Forskellene mellem opgørelser efter UNFCCC/UNECE princippet og princippet anvendt til det grønne nationalregnskab er beskrevet i den såkaldte overgangstabel, jf. oversigtstabel 5.

Oversigtstabel 5 **Overgangstabel 2013**

	CO ₂	SO ₂	NO _x	CO	NH ₃	N ₂ O	CH ₄	NMVOC	PM ₁₀	PM _{2,5}
	1.000 tons	tons								
Totalt udslip fra dansk økonomi (1)	92 099	211 578	998 996	438 613	74 349	19 373	277 156	141 039	49 944	38 884
- Biomasse anvendt som brændsel (2)	15 298	*	*	*	*	*	*	*	*	*
- Udslip fra dansk bunkring i udlandet (3)	34 537	197 106	867 269	89 698	21	2 107	857	25 986	17 698	17 609
Skibe	31 380	196 730	853 002	84 791	0	1 967	795	25 702	17 518	17 429
Fly	1 138	363	5 014	1 307	0	41	17	112	18	18
Køretøjer	2 018	13	9 253	3 599	21	98	45	172	161	161
- Andre forskelle i udslip fra transport og grænsehandel (4)	643	828	7 862	10 115	8	46	42	622	38	38
= Totalt udslip som indberettet til UNFCCC og UNECE (5=1-2-3-4)	56 920	13 643	123 865	338 801	74 320	17 221	276 257	114 431	32 208	21 237

Anm.: Kilden til totalt udslip som indberettet til UNFCCC og UNECE er DCE (Nationalt Center for Miljø og Energi). <http://www.dce.au.dk>

² United Nations Framework Convention on Climate Change (UNFCCC); United Nations Economic Commission for Europe(UNECE)

*Overgangstabellens
opbygning*

Ved at tage udgangspunkt i totalen for udslip efter residensprincippet (punkt 1) benyttet i det grønne nationalregnskab og derfra fratrække de definatoriske forskelle, der er forårsaget af forskellige afgrænsninger (punkt 2, 3 og 4), fås totalen for udslip, der følger territorialprincippet (punkt 5).

*Forskelle forårsaget af
forskellige afgrænsninger*

Hovedparten af forskellen er forårsaget af, at der i miljøregnskabet opgørelse af udslip til luft er taget hensyn til emissionerne fra den internationale transport. Det vil sige transport mellem en dansk (luft)havn og en udenlandsk og den transport danske residerter foretager mellem udenlandske (luft)havne. Hertil kommer så en forskel, der udgøres af udslip fra afbrænding af biomasse.

5. Vand og spildevand

Ny opgørelse i 2015

Vandregnskabet er under udvikling og første udgave af et fysisk regnskab for 2010 til 2014 er præsenteret herunder. Metoderne vil løbende blive udviklet og det fysiske regnskab vil blive suppleret med et økonomisk vandregnskab.

Vandregnskabets afgrænsninger

Vandregnskabet omfatter indvinding af grund- og overfladevand, brug af vand i husholdninger og brancher, vand tilført produkter, vand fordampet mv., samt vand udledt til vandmiljøet via kloaksystem eller via egen udledning. Vandregnskabet bygger på statistik for indvinding af vand og statistik for udledning af spildevand suppleret med en række andre kilder.

Oversigtstabel 6 viser forbrug af grundvand og overfladevand fordelt på husholdninger og brancher. Indvinding og forbrug af grundvand er steget fra 685 mio. m³ til 735 mio. m³ fra 2010 til 2014.

Brug af grundvand i landbrug og dambrug

Halvdelen af det danske forbrug af grundvand i 2014 fandt sted i landbrug og dambrug. Forbrug i landbrug og dambrug svinger mellem årene, bl.a. fordi vandingsbehovet påvirkes af mange faktorer, fx årets nedbørsmønster. De danske husholdningers forbrug af grundvand er faldet fra 35 pct. til 30 pct. af det samlede forbrug.

Brug af grundvand i industrien

Industrien brugte 55 mio. m³ grundvand i 2014, hvilket svarer til 8 pct. af det samlede forbrug. Denne andel har været stabil siden 2010. Forbruget af grundvand i forsyningsvirksomheder er faldet fra 49 mio. m³ til 35 mio. m³ i 2014 svarende til et fald på 29 pct. En stor del af dette forbrug er tab af vand (udsivning), der sker i ledningsnettet.

Oversigtstabel 6

Vandforbrug fordelt på husholdninger og brancher.

	Grundvand					Overfladevand				
	2010	2011	2012	2013	2014	2010	2011	2012	2013	2014
	mio. m ³									
I alt	685,1	679,5	619,2	748,8	734,5	122,4	183,0	106,6	248,2	197,5
Husholdninger	238,4	238,2	239,8	240,1	220,9	-	-	-	-	-
Brancher i alt	446,7	441,3	379,4	508,7	513,6	122,4	183,0	106,6	248,2	197,5
Landbrug, skovbrug og fiskeri	288,1	285,9	230,1	374,0	376,3	115,9	176,5	101,8	241,7	192,2
Råstofindvinding	7,5	7,5	7,5	6,2	5,5	0,5	0,4	0,2	1,1	0,2
Industri	54,7	53,0	49,0	47,8	55,2	4,3	4,1	2,7	3,3	2,9
Forsyningsvirksomhed	49,1	50,2	45,7	37,6	35,0	1,6	1,5	1,6	1,4	1,5
Bygge og anlæg	0,5	0,5	0,5	0,6	1,0	-	-	-	-	-
Handel og transport mv.	16,3	14,4	16,5	14,5	12,3	-	-	-	-	-
Information og kommunikation	0,4	0,5	0,3	0,3	0,3	-	-	-	-	-
Finansiering og forsikring	0,3	0,4	0,3	0,2	0,2	-	-	-	-	-
Ejendomshandel og udlejning af erhvervsjendomme	2,2	2,8	2,4	2,4	1,8	-	-	-	-	-
Boliger	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Erhvervsservice	1,2	1,5	1,9	1,7	1,9	-	-	-	-	-
Off. adm., undervisning og sundhed	19,1	17,6	17,9	16,9	17,8	-	-	-	-	-
Kultur, fritid og anden service	7,4	7,1	7,3	6,5	6,5	0,1	0,4	0,3	0,6	0,7

Brug af overfladevand

Ud over grundvand indvindes der også overfladevand, 198 mio. m³ i 2014. Det går primært til dambrug, men også til vanding og til produktionsvirksomheder som fx til kølevand. Idet vandregnskabet kun opgør ferskvand, er brug af havvand i fx fiskeindustri og kraftværker ikke medtaget.

Oversigtstabel 7 viser spildevand fordelt på husholdninger og brancher.

Oversigtstabel 7

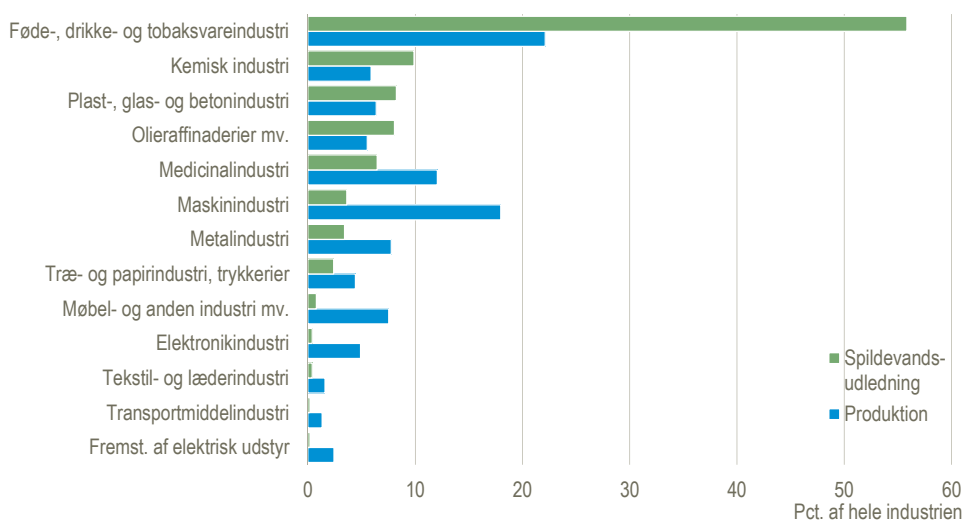
Spildevand fordelt på husholdninger og brancher.

	Spildevand				
	2010	2011	2012	2013	2014
	mio. m ³				
I alt	521,2	592,5	524,1	666,5	606
Husholdninger	234,9	234,6	236,2	236,5	217,6
Brancher i alt	286,3	357,9	287,9	430,1	388,4
Landbrug, skovbrug og fiskeri	166,6	241	175,6	324,8	281,5
Råstofindvinding	7,8	7,8	7,7	7,2	5,6
Industri	49,9	48,4	43,4	43,3	49,6
Forsyningsvirksomhed	17,1	18,3	16,7	14,1	12,5
Bygge og anlæg	0,5	0,5	0,5	0,6	0,9
Handel og transport mv.	16,0	14,2	16,2	14,2	12,1
Information og kommunikation	0,4	0,5	0,3	0,2	0,3
Finansiering og forsikring	0,3	0,4	0,3	0,2	0,2
Ejendomshandel og udlejning af erhvervsejendomme	2,2	2,7	2,4	2,4	1,8
Boliger	-	-	-	-	-
Erhvervsservice	1,2	1,5	1,9	1,7	1,9
Off. adm., undervisning og sundhed	18,8	17,3	17,7	16,7	17,5
Kultur, fritid og anden service	5,5	5,3	5,3	4,6	4,7

Industriens udledninger

Industrien udledte sammenlagt 50 mio. m³ spildevand i 2014. Blandt industriens brancher er det føde-, drikke- og tobaksvareindustrien, der udleder mest spildevand. Branchen står for 56 pct. af industriens spildevand. Til sammenligning står branchen for 22 pct. af industriens produktionsværdi. Maskinindustrien står for en lignende del af produktionsværdien (18 pct.), men kun for 4 pct. af spildevandsudledningen. Der er således store forskelle på, hvor meget spildevand der skabes per enhed produktion i forskellige brancher.

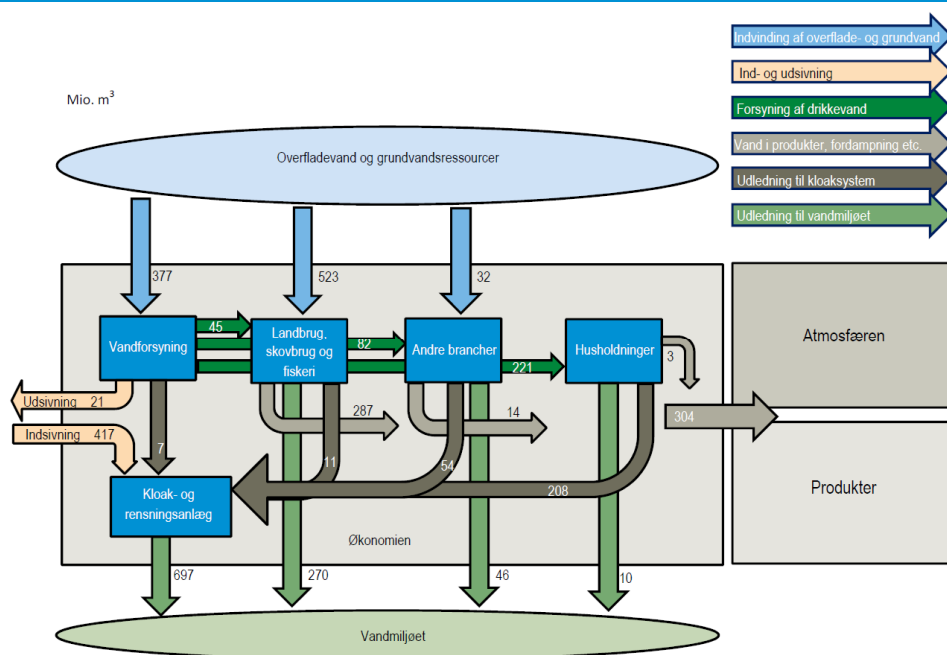
Figur 5. Industribranchernes andele af industriens spildevand og produktion. 2014

Vandregnskabet er en komplet opgørelse

Vandregnskabet opgør, gennem sammenstilling og afstemning af en lang række kilder, alle strømme af vand ind i økonomien, inden for økonomien og fra økonomien til miljøet. I flowdiagrammet kan man fx se, at andre brancher, dvs. alle brancher undtagen landbrug, skovbrug og fiskeri og vandforsyning, forbruger 114 mio. m³ vand og udleder 100 mio. m³ spildevand. Der er et forbrug af vand i produkter og fordampning på samlet 14 mio. m³.

Figur 6. Strømme af vand og spildevand. 2014

6. Materialestrømme

Vare og materialestrømme opgjort i tons Regnskabet for vare- og materialestrømme beskriver den danske økonomis afhængighed af varer og materialer. Regnskabet giver et fundament til forståelse af de overordnede sammenhænge mellem på den ene side ressourceforbrug og på den anden side generering af affald og andre uønskede restprodukter. Materialestrømsregnskaberne er desuden væsentlige til belysning af udviklingen i ressourceeffektiviteten, dvs. om virksomhederne i Danmark kan producere varer og tjenester og skabe værditilvækst med et relativt mindre fysisk materialeforbrug.

Materialestrømsregnskabet opgøres i tons (vægt) pr. år.

Input til økonomien Materialestrømsregnskabet opgør de fysiske inputs, der er til den danske økonomi, i form af materialer, der krydser grænsen mellem den danske natur og økonomi og mellem udlandet og Danmark. Det omfatter således en opgørelse af vægten af indvindingen af danske naturressourcer samt de varer, der importeres.

En del af materialerne anvendes i økonomien til forarbejdning og forbrug, de akkumuleres (fx i bygninger) eller de eksporteres. En anden del føres tilbage til miljøet i form af fx emissioner til luft eller vand.

Output fra økonomien I det her viste regnskab er det kun eksporten af varer, der er opgjort på økonomiens outputside, mens udledningen til naturen ikke er belyst. En del af de udgående materialestrømme er imidlertid belyst i afsnittet om *Udslip til luft*. Akkumulatio- nen af materialer i økonomien er heller ikke opgjort i det danske materialestrømsregnskab i dets nuværende form.

Begreber Materialestrømsregnskabet indeholder en række forskellige begreber og betegnelser. Nedenfor er de væsentligste omtalt.

Direkte materialeinput, DMI Den samlede tilgang af materialer til den danske økonomi opgøres som summen af vægten af den *indenlandske ressourceindvinding* og vægten af *importen*. Denne tilgang af materialer betegnes *direkte materialeinput, DMI*.

Indenlandsk materialeanvendelse, DMC Trækker man eksporten fra det direkte materialeinput fås den *indenlandske materialeanvendelse*. Ofte betegnes den indenlandske materialeanvendelse også som, DMC, efter den engelske betegnelse domestic material consumption. DMC er en indikator for den samlede mængde materialer, der i perioden er tilgået økonomien og som stadig er på det geografiske område, fordi materialerne ikke efterfølgende er blevet eksporteret. DMC kan også betragtes som en indikator for de affaldsmængder i bred forstand (inkl. luftemissioner mv.), der potentielt genereres i den betragtede periode eller senere.

Sammenhængen mellem materialeregnskabets hovedstørrelser kan sammenfattes sådan:

$$\begin{aligned} &\text{Dansk ressourceindvinding} \\ &+ \text{Import} \\ &= \text{Direkte materialeinput (DMI)} \\ &- \text{Eksport} \\ &= \text{Indenlandsk materialeanvendelse (DMC)}. \end{aligned}$$

Fysisk handelsbalance Den fysiske handelsbalance, eller den fysiske nettoimport, er forskellen mellem import og eksport opgjort i tons. En positiv balance betyder, at vægten af importen er større end vægten af eksporten. Modsat betyder en negativ balance, at eksporten har oversteget importen.

Direkte materialeinput Det direkte materialeinput i dansk økonomi er foreløbig opgjort til 153 mio. tons i 2014. Heraf kom 93 mio. tons eller 61 pct. fra den danske indvinding af naturressourcer, mens 60 mio. tons eller 39 pct. stammede fra import.

Oversigtstabel 8

Danske økonomis fysiske materialestrømme fordelt på produkttyper. 2014*

	1. Dansk ressource- indvinding	2. Import	3. Direkte materiale- input (3=1+2)	4. Eksport	5. Inden- landsk materiale- anvendelse (5=3-4)	6. Fysisk handels- balance (Netto- import) (6=2-4)
	mio. tons					
I alt	93,1	59,8	152,9	39,7	113,2	20,1
1. Biomasse	27,3	14,9	42,2	12,1	30,2	2,9
2. Metalliske mineraler og produkter heraf	0,0	5,6	5,6	5,0	0,6	0,6
3. Ikke-metalliske mineraler	54,0	8,3	62,3	4,6	57,6	3,7
4. Fossil energi	11,9	27,9	39,8	15,7	24,1	12,2
5. Andre produkter	0,0	3,0	3,0	2,3	0,7	0,7

*Foreløbige tal.

Anm.: Materialekategorierne dækker over såvel råvarer som forarbejdede varer

Importen er opgjort inkl. olieprodukter, der anvendes af danske virksomheder til internationale transportaktiviteter i udlandet.

Dansk ressourceindvinding

Af den danske ressourceindvinding på 93 mio. tons i 2014 udgjorde indvindingen af ikke-metalliske mineraler 54 mio. tons svarende til næsten 58 pct. af ressourceindvindingen og mere end en tredjedel af det direkte materialeinput. Indvindingen af fossil energi i form af olie og naturgas udgjorde 12 mio. tons, mens høsten af biomasse vejede 27 mio. tons.

Import

Af importen på 60 mio. tons udgjorde fossil energi knap 28 mio. tons eller næsten halvdelen. I dette tal indgår dansk opererede skibes bunkring (tankning) af olie i udlandet med knap 10 mio. tons. Importen af råolie og andre olieprodukter, herunder benzin, var af en tilsvarende størrelsesorden, mens importen af kul udgjorde lidt mere end 5 mio. tons (se tabel 1).

**Indenlandsk
materieleanvendelse**

Den indenlandske materieleanvendelse på i alt 113 mio. tons svarer til det direkte materialeinput på 153 mio. tons fratrasket eksporten på 40 mio. tons. Den indenlandske materieleanvendelse bestod for lidt mere end halvdelen af ikke-metalliske mineraler, herunder især sten, grus og sand. Hovedgrupperne biomasse og fossil energi udgjorde hhv. 27 og 21 pct. af den indenlandske materieleanvendelse i 2014.

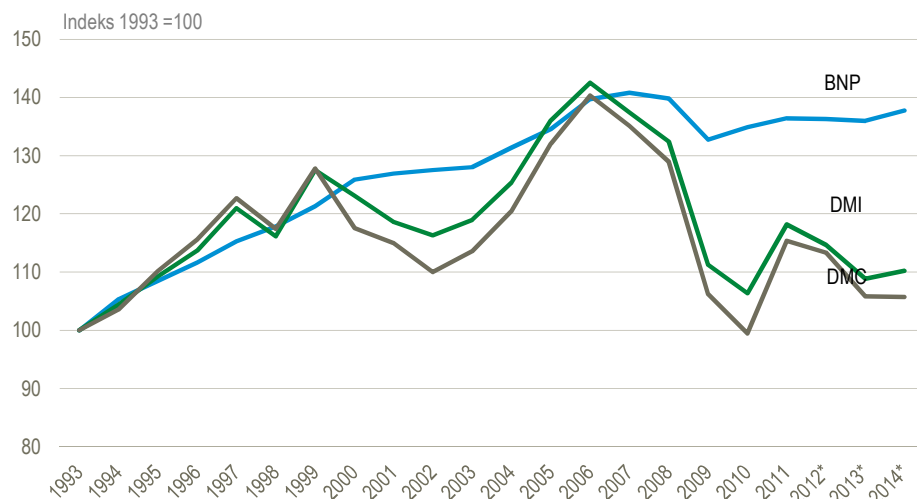
Eksport

Af Danmarks eksport på 40 mio. tons varer, var 16 mio. tons energiprodukter. Der blev eksporteret 14 mio. tons råolie og olieprodukter mv. samt 2 mio. tons naturgas mv. Eksporten af biomasse inkl. animalske produkter udgjorde 12 mio. tons.

**Krisen og
materialeforbruget**

Med den økonomiske krises indtræden i 2008 blev en ellers stigende trend i materialeforbruget afløst af et kraftigt fald foranlediget af den mindre økonomiske aktivitet. Det sidste fremgår af figur 7, der viser udviklingen i både BNP (2010-priser, kædede værdier), DMI og DMC. Det ses, at BNP og materieleanvendelsen målt både som DMI og DMC for perioden fra 1993 til 2007 som helhed udviste en stigning på ca. 40 pct. Derefter faldt BNP til et noget lavere niveau, mens materieleanvendelsen blev drastisk reduceret. Det sidste hænger blandt andet sammen med at materieleanvendelsen målt både som DMI og DMC er meget afhængig af bygge- og anlægsaktiviteterne, som faldt i perioden. Fra 2010 til 2011 gik såvel BNP som materieleanvendelsen op. Derefter fulgte et par år med nogenlunde uændret BNP og et mindre fald i materieleanvendelsen. I 2014 har der været en svag stigning i både BNP og i materieleanvendelsen.

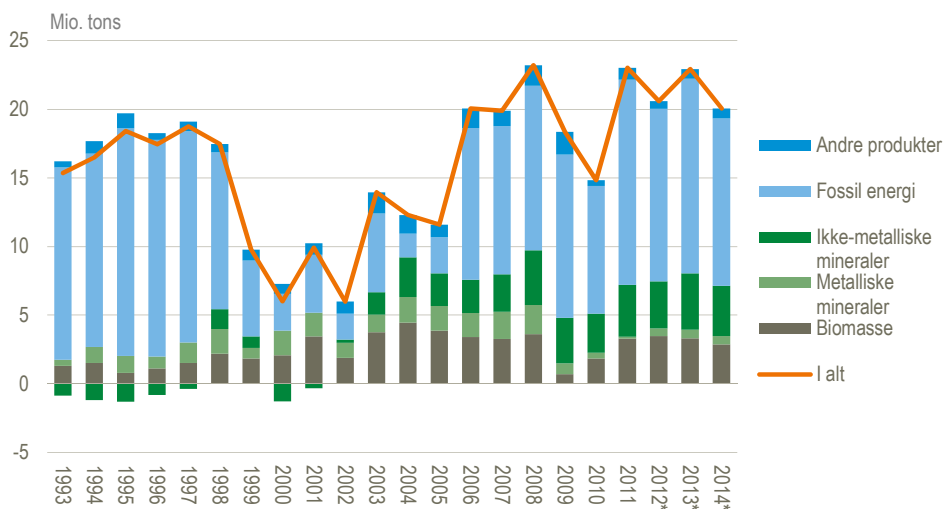
Figur 7. Udviklingen i direkte materialeinput, (DMI), indenlandsk materialeanvendelse (DMC) og BNP

Dansk økonomis fysiske nettoimport (handelsbalance)

Dansk økonomis nettoimport af varer (fysisk handelsbalance) faldt med 3 mio. tons fra 2013 til 2014. Nettoimporten udgjorde dermed 20,1 mio. tons i 2014 eller 3,6 tons pr. dansker. Det dækker over, at de udenlandsk producerede varer, der blev brugt af danske virksomheder eller husholdninger, tilsammen vejede 59,8 mio. tons, mens udlandets brug af dansk producerede varer udgjorde 39,7 mio. tons

Figur 8. Dansk økonomis fysiske nettoimport (handelsbalance)

Den fysiske nettoimport (fysisk handelsbalance) er opgjort som vægten af importen minus vægten af eksporten af alle varer til Danmark inkl. olieprodukter, der anvendes af danske virksomheder til internationale transportaktiviteter i udlandet.

Positiv men svingende fysisk nettoimport

Den fysiske nettoimport af varer har i alle år siden 1993 været positiv, men med store udsving. Fra starten af 90'erne lå nettoimporten på 15-20 mio. tons årligt. Fra slutningen af 90'erne faldt afhængigheden af udlandet og i 2000 og 2002 nåede nettoimporten lavpunkter med blot 6 mio. tons årligt.

Stigende fysisk nettoimport efter krisen

I årene op til 2008 ses en generel stor stigning i den fysiske nettoimport til et niveau på 23 mio. tons i 2008. Sammenfaldende med den økonomiske krise skete der et fald i nettoimporten. De seneste år har der dog igen været en større afhængighed af udlandet, idet den årlige nettoimport har ligget omkring eller over 20 mio. tons.

Fossil energi har stor betydning for den fysiske nettoimport

Det er især importen af fossile energiprodukter, der trækker den fysiske nettoimport af varer til dansk økonomi. Importen af fossil energi (hovedsageligt kul og olieprodukter) er foreløbig opgjort til 27,9 mio. tons. Den tilsvarende eksport af

fossile energiprodukter er opgjort til 15,7 mio. tons, hvilket resulterer i en nettoimport af fossil energi på 12,2 mio. tons for året 2014. I dette tal er medtaget vægten af de olieprodukter som er købt af danske virksomheder i udlandet til brug for internationale transportaktiviteter. Især dansk opererede skibes bunkring (tankning) i udlandet har betydning i den forbindelse.

Den forholdsvis lave fysiske nettoimport fra slutningen af 90'erne og frem til 2005 falder sammen med at Danmark i disse år havde en stor udvinding af råolie og naturgas fra Nordsøen, således at afhængigheden af udenlandsk produceret fossil energi mindskedes.

*Beskeden nettoimport
af produkter baseret
på biomasse*

Der er også en betydelig dansk import af produkter baseret på biomasse i form af bl.a. korn og foderstoffer, tømmer, og animalske produkter. I 2014 udgjorde importen 14,9 mio. tons, men da Danmark samtidigt havde en stor eksport af biomasse var resultatet en nettoimport på knap 3 mio. tons biomasseprodukter.

Nettoimport af sand og grus

For ikke-metalliske mineraler og produkter heraf var nettoimporten på 3,7 mio. tons i 2014. Det dækker over, at der var en vægtmæssig stor import af sand og grus. Vægten af metal og metalprodukter, der blev importeret og eksporteret i 2014 udgjorde henholdsvis 5,6 mio. tons og 5,0 mio. tons. Der var således stort set fysisk balance overfor udlandet for denne varegruppe.

7. Affald

Ny opgørelse i 2015

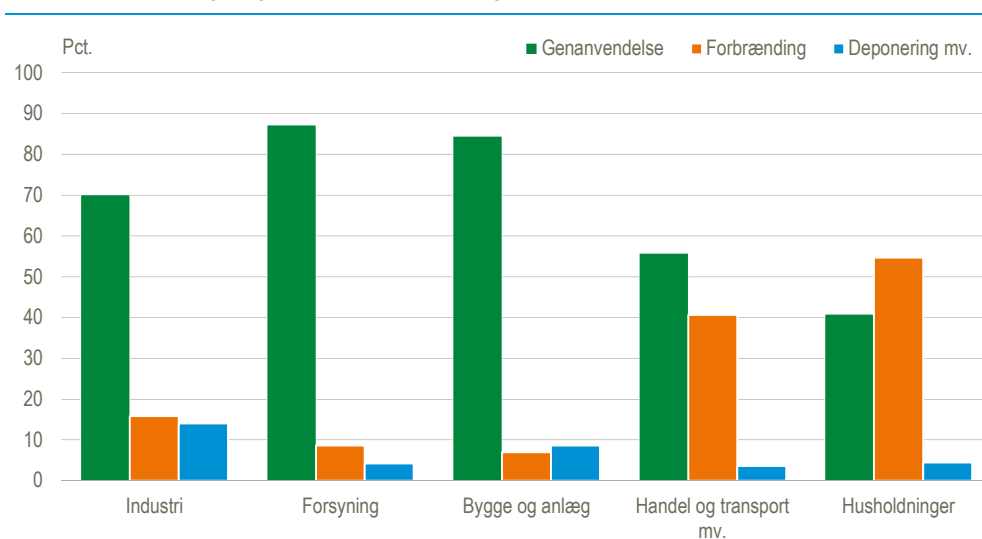
Affaldsregnskabet opgør hvor meget affald, der skabes i forskellige dele af økonomien, hvilke typer affald det er, og hvordan det behandles. Affaldsregnskabet bygger på data fra Miljøstyrelsen og er offentliggjort første gang i november 2015. Affaldsregnskabet opgør affaldsmængderne fordelt på de 117 brancher, som anvendes i såvel øvrige dele af det grønne nationalregnskab som i det ordinære nationalregnskab. Inden for brancherne fordeles affaldet på 28 fraktioner (typer af affald) og på behandlingsformer, hvor genanvendelse og forbrænding er de vigtigste.

11 mio. ton affald i 2013

Den samlede affaldsmængde i Danmark var 11 mio. tons i 2013 sammensat af 8 mio. tons fra erhverv og 3 mio. tons fra husholdninger. Hele 76 pct. af erhvervsaffaldet blev genanvendt, mens det var 41 pct. af husholdningsaffaldet. Den største del af erhvervsaffaldet kommer fra bygge- og anlægsbranchen, som samtidig har en høj genanvendelsesgrad, som udgjorde 84 pct. i 2013. Genanvendelsesgraden er endnu højere for forsyningsbranchen, hvor 87 pct. af affaldet genanvendes. Forsyningsbranchens affald er bl.a. gips fra røggasrensning på kraftværker og slam fra renseanlæg.

Figur 9

Affald fra husholdninger og erhverv efter behandlingsform. 2013

Anm.: Deponering mv. inkluderer særlig behandling og midlertidig oplagring. Ikke alle brancher er vist.

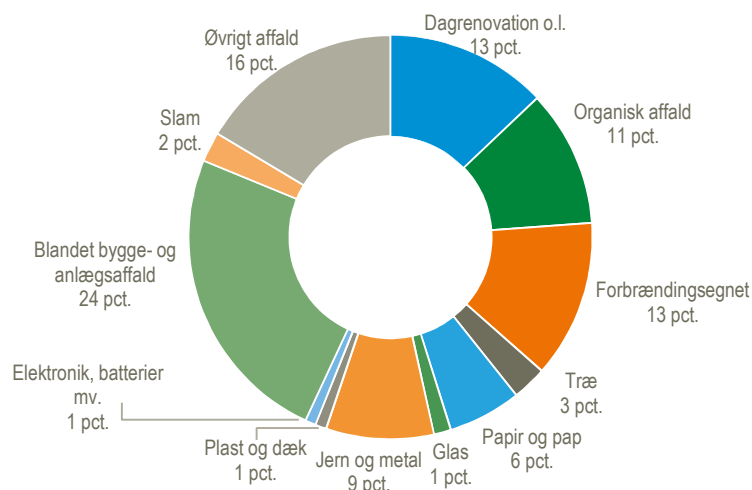
Industrien sender 70 pct. af sit affald til genanvendelse

Industrien stod for 12 pct. af det samlede affald og 17 pct. af erhvervsaffaldet i 2013. Det meste af industriens affald kom fra føde-, drikke- og tobaksvareindustri (41 pct.), fulgt af metalindustri og træ- og papirindustri, trykkerier. Alle tre brancher havde høje genanvendelsesandele for affaldet, mellem 76 og 86 pct. Den laveste genanvendelsesgrad inden for industrien var i kemisk industri (13 pct.).

Byggeaffald udgør en fjerdedel af samlet affald

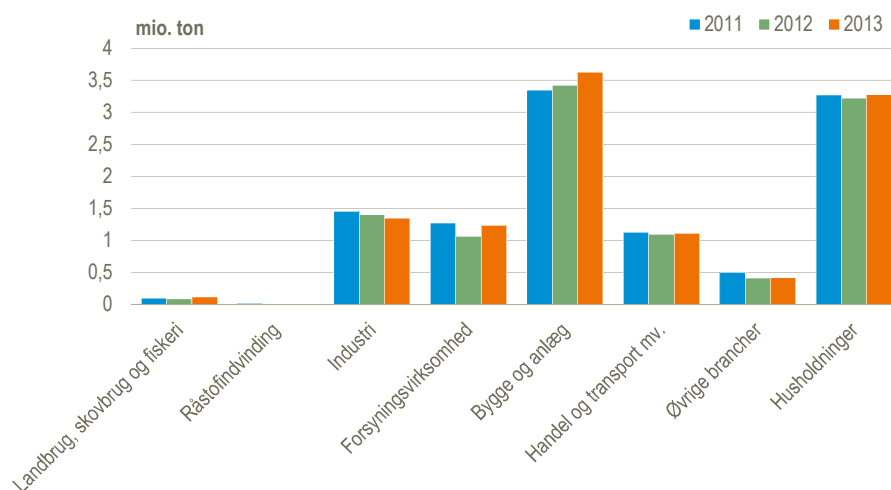
Af den samlede affaldsmængde fra husholdninger og erhverv udgjorde blandet bygge- og anlægsaffald den største del med 24 pct. i 2013. Øvrigt affald udgjorde 16 pct. Det består bl.a. af restprodukter fra forbrænding, gips fra røggasrensning samt roejord (jord fra vask af sukkerroer). Affald i form af de sorterede materialer træ, papir og pap, glas samt jern og metal udgjorde samlet 19 pct. af affaldet.

Figur 10 Affald fra husholdninger og erhverv efter type. 2013

Affaldsregnskabet er opgjort for 2011-2013. I denne periode er der sket en stigning i affaldsmængden fra bygge og anlæg, og et fald i affaldsmængden fra industri. Husholdningernes affaldsmængde har været stabil.

Figur 11 Affald fra husholdninger og erhverv, samlet mængde.

8. Produktion af grønne varer og tjenester

Bredt fokus på økonomien ved miljøbeskyttelse

Grønne varer og tjenester er en statistisk beskrivelse af økonomien i den markedsorienterede produktion af miljøvenlige varer og tjenester. Disse er bredt defineret som ikke alene varer og tjenester, der er direkte miljøbeskyttende, men også varer og tjenester, som betyder reduktion i miljøbelastende forbrug af naturressourcer. Forskning og udvikling indenfor disse områder indgår også. Belysningen af de grønne varer og tjenester sker med afsæt i både miljømæssige formål og økonomiske variable.

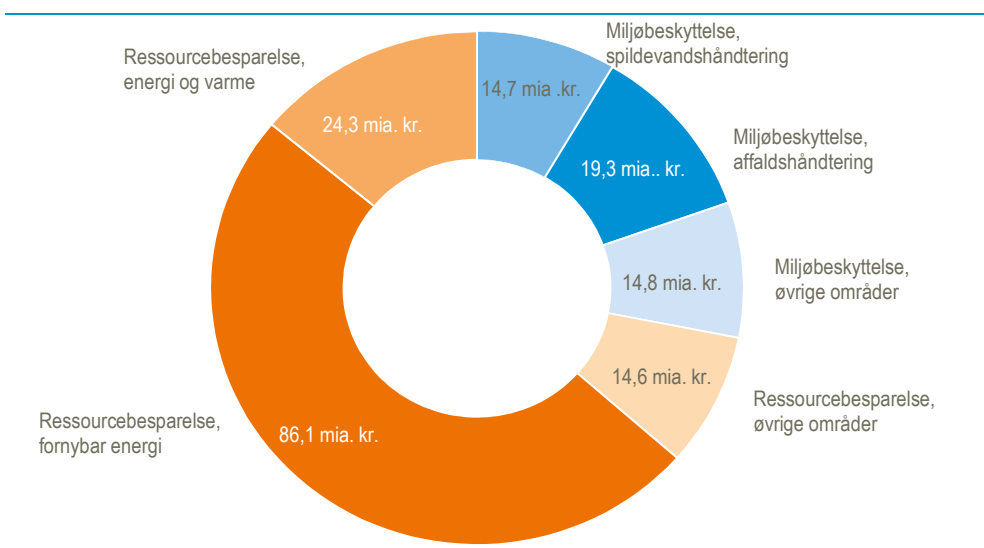
Grønne varer og tjenester for 174 mia. kr., heraf en betydelig del til eksport

I 2014 omsatte virksomhederne for 174 mia. kr. grønne varer og tjenester. Størstedelen af produkterne var forebyggende varer og tjenester til besparelser på forbrug af ressourcer. Omsætningen inden for den mere traditionelle miljøbeskyttelse, såsom spildevandshåndtering og affaldsbehandling, udgjorde lidt over en fjerdedel.

De 174 mia. kr. svarer til en ottendedel af omsætningen inden for de seks branche-grupper, der indgår i denne undersøgelse, og som vurderes at have grønne produkter. I 2013 var omsætningen 165 mia. kr. mens den i 2012 var 170 mia. kr. Tallene for 2014 er foreløbige. Resultaterne er præsenteret mere udtømmende i publikationen *Grønne varer og tjenester 2014*, hvor det tillige er belyst hvordan Danmark placerer sig blandt EU-lande, og om der er sammenhæng mellem grønne virksomheder og intensitet med hensyn til forskning og innovation.

Figur 12

Omsætningen af grønne varer og tjenester. 2014*

Miljø- og ressourceformål

Grønne varer og tjenester anvendes til en række konkrete miljøformål. Inden for miljøbeskyttelse følges formål inden for luft, vand, affald, jord, støj, biodiversitet mv. På ressourceområdet er der udviklet en klassifikation opdelt i formål som reduceret forbrug (absolut som relativt) inden for vand, træ, energi, fossile materialer, mineraler mv., ligeledes indgår produktion af fornybar energi.

Energiområdet fylder mest blandt de grønne formål

Den mest omfattende produktion af grønne varer og tjenester var til formål inden for energi, knyttet dels til produktion af vedvarende energi, dels til energibesparende initiativer. Samlet set er det tale om produktion til en værdi af 110 mia. kr. Den betydelige omsætning kan ses i lyset af, at nedbringelse af CO₂ udslip med henblik på at begrænse klimaforandringer er en politisk prioritet, nationalt og internationalt.

*Renere og
ressourceeffektive
produkter tæller med*

Statistikken dækker både den økonomiske aktivitet, der specifikt handler om at reducere og effektivisere på miljøområdet, og varer og tjenester som er udviklet til at behøve fx mindre energi eller vand, men som kun indirekte har et miljømæssigt formål. Disse benævnes som renere og ressourcebesparende produkter. Et eksempel er mere energieffektive motorer. Deres primære formål er at levere kraft, mens det er et biformål at gøre det på en måde, der tager hensyn til forurening og resourceforbrug.

Oversigtstabel 9

Omsætning af grønne varer og tjenester efter miljøformål. 2014*

	Miljøbeskyttelse		Ressourcebesparelse		I alt
	Specifikke produkter	Renere produkter	Specifikke produkter	Renere produkter	
I alt	35 451	13 398	85 428	39 515	173 793
Landbrug og skovbrug	-	3 861	-	341	4 202
Industri	3 805	7 653	74 499	16 388	102 345
Energiforsyning	-	-	-	14 442	14 442
Renovation og genbrug	24 942	146	1 003	539	26 630
Bygge og anlæg	2 385	1 131	6 075	4 805	14 397
Videnservice	4 319	608	3 851	2 999	11 776

Industrien fylder mest

Industrien står for den største del af den samlede omsætning af grønne varer og tjenester med en omsætning på 102,3 mia. kr. i 2014. Det meste, 74,5 mia. kr., er på specifikke aktiviteter inden for ressourcebesparelse, hvor den største aktivitet er produktion af vindmøller. Det næststørste område for industrivirksomheder er fremstilling af renere og ressourcebesparende produkter til brug for reduktion og optimering af energiforbrug.

*Brancher inden for
spildevand og affald
omsætter for 27 mia. kr.*

Den næststørste branchegruppe, som producerer grønne varer og tjenester, er renovation og genbrug. Branchen står for knap 26,6 mia. kr., som altovervejende anvendes til specifik miljøbeskyttelsesaktivitet med tjenester som spildevandsrensning, affaldshåndtering samt aktiviteter med genindvinding af materialer, som ellers ville blive sluthåndteret som affald.

Grøn eksport for 72 mia. kr.

Eksporten af grønne varer og tjenester, som erhvervspolitisk ofte nævnes som et potentielt vækstområde, er beregnet til 71,6 mia. kr., hvoraf industrien står for 61,6 mia. kr., svarende til 86 pct. Branchegrupperne *videnservice* og *renovation og genbrug* står for hovedparten af den øvrige eksport. Inden for bygge og anlæg er eksporten meget lille. Det samme er tilfældet for eksport af basale økologiske landbrugsvarer, idet hovedparten går til forarbejdning før eksport. Tallet for energiforsyning er en beregnet grøn andel af den samlede eksport af elektricitet.

Oversigtstabel 10

Eksport af grønne varer og tjenester efter miljøformål. 2014*

	Miljøbeskyttelse		Ressourcebesparelse		I alt
	Specifikke produkter	Renere produkter	Specifikke produkter	Renere produkter	
	mio. kr.				
I alt	8 240	4 292	48 324	10 758	71 615
Landbrug og skovbrug	-	80	-	-	80
Industri	2 146	3 928	46 917	8 656	61 646
Energiforsyning	-	-	-	961	961
Renovation og genbrug	4 169	19	158	82	4 427
Bygge og anlæg	84	12	51	41	188
Videnservice	1 841	254	1 199	1 018	4 312

Eksporten domineres af vindmøller

Eksporten af varer og tjenester med miljøbeskyttelse som formål fylder kun 18 pct. af den samlede, hvilket hænger sammen med, at services inden for fx spildevand og affaldshåndtering i hovedsagen er indenlandske, idet der dog er en betydelig eksport af genindvundne produkter. Miljøformål inden for ressourcebesparelse repræsenterede 82 pct. af den grønne eksport. Her er eksporten af vindmøller en væsentlig årsag til, at industrien står for en eksport af specifikke varer og tjenester på 46,9 mia. kr.

Oversigtstabel 11

Værditilvækst fra grønne varer og tjenester efter miljøformål. 2014*

	Miljøbeskyttelse		Ressourcebesparelse		I alt
	Specifikke produkter	Renere produkter	Specifikke produkter	Renere produkter	
	mio. kr.				
I alt	14 914	5 344	25 823	14 383	60 465
Landbrug og skovbrug	-	1 145	-	-	1 145
Industri	1 552	3 388	21 768	6 129	32 837
Energiforsyning	-	-	-	5 144	5 144
Renovation og genbrug	10 479	26	253	114	10 872
Bygge og anlæg	810	432	2 104	1 710	5 056
Videnservice	2 073	352	1 698	1 286	5 410

Grønne produkter bidrog i 2013 med 3,0 pct. af bruttonationalproduktet

Værditilvæksten fra grønne varer og tjenester, foreløbig opgjort til 60,5 mia. kr. i 2014, kan sammenholdes med den samlede værditilvækst i samfundet (bruttonationalproduktet, BNP) for at beregne den grønne andel af den samlede økonomi. For 2013, hvor tallene for grønne varer og tjenester er endelige, var værditilvæksten fra grønne produkter 56,2 mia. kr. og BNP var på 1.903 mia. kr. De grønne produkter står således for 3,0 pct. af BNP.

Oversigtstabel 12

Beskæftigelse ved grønne varer og tjenester efter miljøformål. 2014*

	Miljøbeskyttelse		Ressourcebesparelse		I alt
	Specifikke produkter	Renere produkter	Specifikke produkter	Renere produkter	
	årsværk				
Grønne varer og tjenester i alt	13 061	7 183	23 868	14 658	58 769
Landbrug og skovbrug	-	2 881	-	477	3 358
Industri	1 859	2 988	16 197	7 417	28 460
Energiforsyning	-	-	-	1 899	1 899
Renovation og genbrug	6 978	37	300	124	7 439
Bygge og anlæg	1 293	736	3 943	3 081	9 053
Videnservice	2 931	541	3 427	1 660	8 560

59.000 arbejdspladser

Beskæftigelsen knyttet til produktion af grønne varer og tjenester er opgjort til 59.000 årsværk, dvs. fuldtidsbeskæftigede. Heraf er 28.500, svarende til 48 pct., i industrien, mens de næststørste branchegrupper er videnservice samt bygge og anlæg. Inden for renovation og genbrug, som er specialiserede brancher inden for miljøområdet, er der 7.500 grønne jobs, mens der i energiforsyningen er færrest beskæftigede med lidt under 2.000. Som samlet andel inden for de seks branchegrupper udgør beskæftigelsen ved grønne varer og tjenester 11 pct. Ses på den samlede beskæftigelse i landets virksomheder, er andelen 2,8 pct.

9. Offentlige miljøindtægter og udgifter

Offentlige miljøindtægter og -udgifter

Den offentlige sektor afholder miljøudgifter og modtager miljøindtægter. Miljøbeskyttelsesudgifterne omfatter de aktiviteter, som er rettet mod forebyggelse og bekæmpelse af forurening samt overgang til bæredygtige teknologier. Miljøindtægterne omfatter primært betalinger, som den offentlige sektor modtager fra borgere og virksomheder i forbindelse med levering af ydelser inden for spildevands- og affaldsområderne. Miljøindtægterne omfatter ikke de miljørelaterede skatter (se afsnit 10).

Nationalregnskabet

Statistikken over indtægter og udgifter i forbindelse med den offentlige miljøbeskyttelse bruger samme udgifts- og indtægtsbegreber som anvendes for den offentlige sektor i nationalregnskabet³. Det samlede offentlige regnskab over udgifter og indtægter i forbindelse med miljøbeskyttelse er fordelt på sektorer og på miljødomæner, som fx jord og grundvand, spildevand, affald, luft og klima osv.

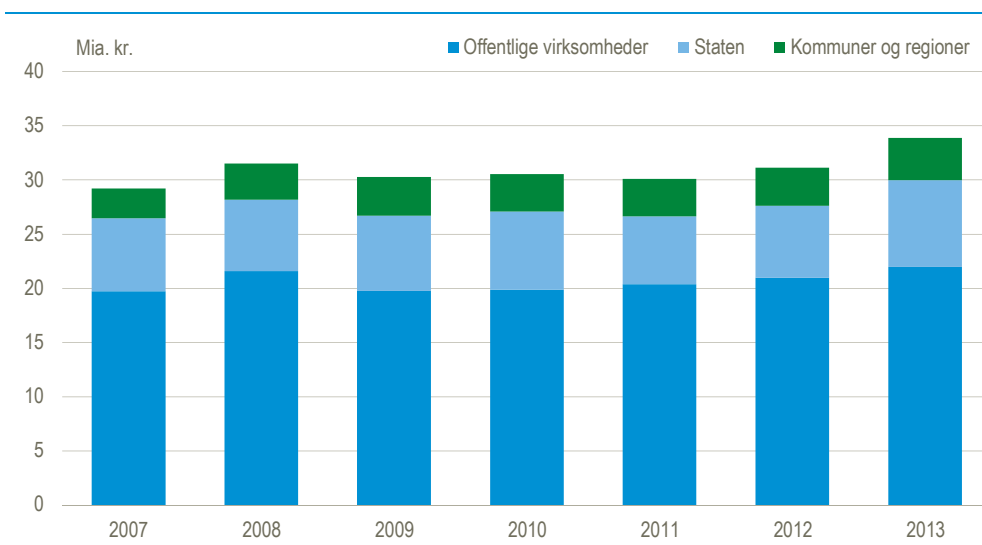
9.1 Totaler og fordeling på sektorer

Stabil udvikling i udgifterne

De samlede offentlige miljøudgifter ligger på et stabilt niveau over tid. I 2007 udgjorde de samlede miljøudgifter 29,2 mia. kr. eller 2,9 pct. af de samlede udgifter i den offentlige sektor, mod 33,9 mia.kr eller 2,7 pct. i 2013.

Figur 13

Samlede miljøudgifter

Stigning på 10 pct. i driftsudgifterne

Driftsudgifterne, dvs. de offentlige miljøudgifter eksklusiv kapitaludgifter (der svinger meget fra år til år), er steget med 10 pct. fra 2007 til 2013 i løbende priser.

65 pct. af udgifterne er fra offentlige virksomheder

Den offentlige sektor består af offentlig forvaltning og service samt offentlige virksomheder. Offentlig forvaltning og service omfatter stat, kommuner, regioner samt sociale kasser og fonde⁴. Offentlig forvaltning og service producerer ikke-markeds-mæssige tjenester, der hovedsageligt finansieres via skatter. Offentlige virksomheder består af institutioner, der drives på markedsvilkår. Udgifterne til miljøbeskyttelse er primært fra de offentlige virksomheder, og for 2013 kan 65 pct. af de samlede offentlige miljøudgifter henføres til de offentlige virksomheder. De offentlige virksomheder står også for knap halvdelen af den samlede stigning i de offentlige miljøudgifter fra 2007 til 2013. Udgifterne i de offentlige virksomheders miljøudgifter kan henføres til behandling af affald og rensning af spildevand.

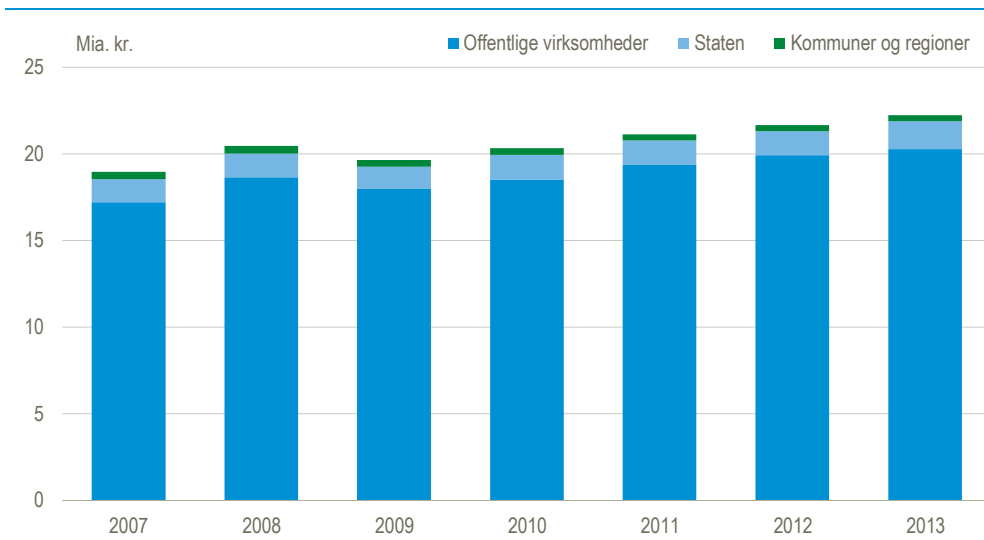
³ Nationalregnskabets principper er beskrevet i European System of National Accounts (ESA 2010).

⁴ Delsektoren for sociale kasser og fonde har ingen miljøindtægter eller -udgifter.

Stabil udvikling i indtægterne

De samlede offentlige miljøindtægter på 22,2 mia. kr. i 2013 udgøres primært af takstbetalinger til offentlige forsyningsvirksomheder. Indtægterne til miljøbeskyttelse omfatter således primært betalinger, den offentlige sektor modtager fra borgere og virksomheder i forbindelse med levering af ydelser indenfor spildevands- og affaldsområderne.

Figur 14 Samlede miljøindtægter

Miljøindtægterne er steget fra 19,0 mia. kr. i 2007 til 22,2 mia. kr. i 2013, og det udgør en stigning på 3,2 mia. kr. eller 17 pct. De offentlige virksomheder står for 95 pct. af denne stigning.

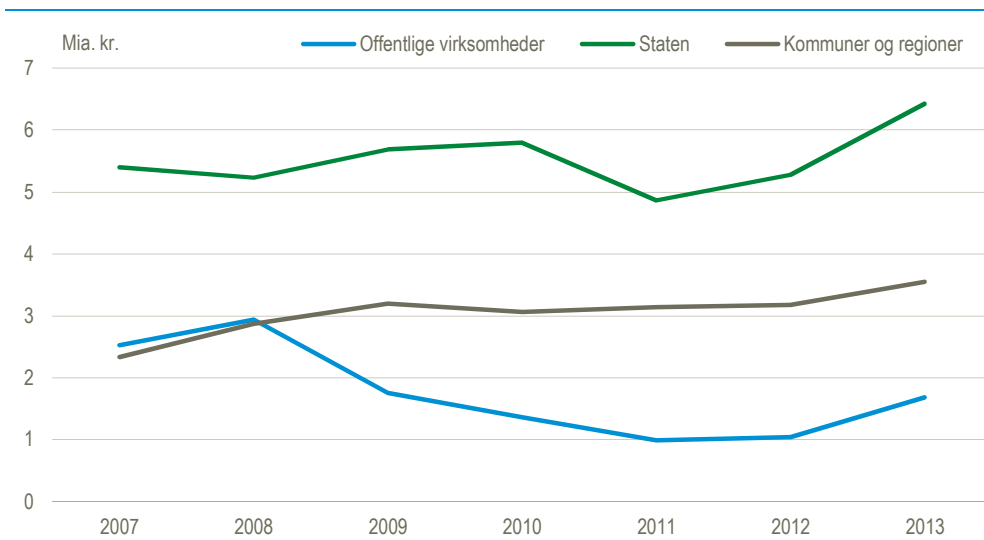
Nettoudgift

Den samlede offentlige nettoudgift til miljøbeskyttelse udgjorde 11,7 mia. kr. i 2013 mod 10,3 mia. kr. i 2007. Nettoudgiften er fordelt med 1,7 mia. kr. i de offentlige virksomheder, 6,4 mia. kr. i staten og 3,6 mia. kr. i kommuner og regioner. Miljøudgifter i stat, kommuner og regioner er primært finansieret af skatteindtægter, og de miljørelaterede skatter er ikke med i denne statistik.

Offentlige virksomheder finansieres af takster

De offentlige virksomheder inden for spildevands- og affaldsområderne er udelukkende finansieret af takster. Udsving fra år til år skyldes primært udsving i udgifter til anlæg.

Figur 15 Nettoudgift til miljø

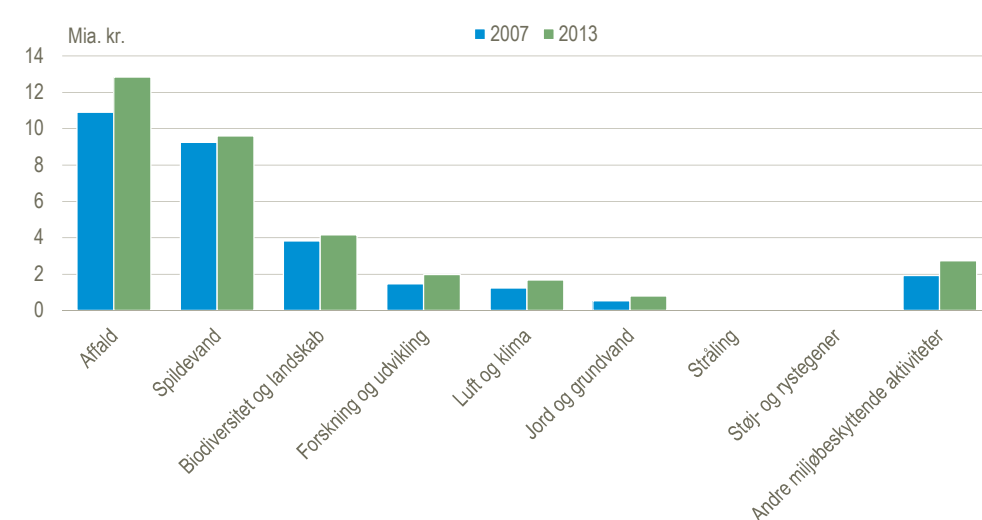

9.2 Miljødomæner

Miljøudgifter og -indtægter er fordelt på 9 miljødomæner, der vedrører miljøbeskyttelse som f.eks. "luft og klima", "jord og grundvand", "spildevand", "affald" osv. Grupperingerne er baseret på det fælleseuropæiske klassifikationssystem CEPA: Classification of Environmental Protection Activities.

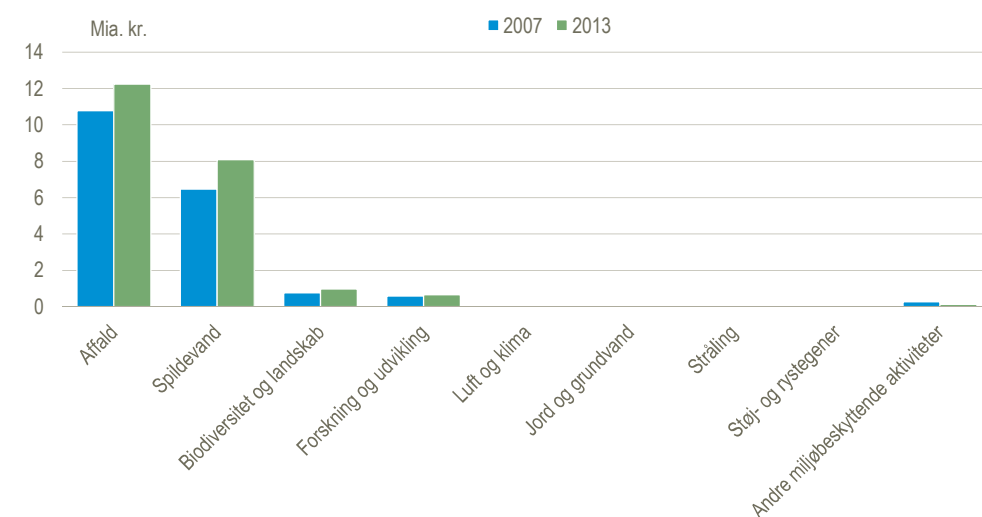
Udgifter Det offentlige brugte i alt 22,4 mia. kr. i 2013 på affald og spildevand mod 20,2 mia. kr. i 2007. Affalds- og spildevandsområdets andel af de samlede offentlige miljøudgifter udgjorde 69 pct. i 2007 og 66 pct. i 2013.

Figur 16 Miljøudgifter fordelt på miljødomæner

Indtægter Affalds- og spildevandsdomænerne indtjente i alt 20,3 mia. kr. i 2013. Dette svarer til 91 pct. af de samlede offentlige miljøindtægter. Andelen lå i 2007 på samme niveau, hvilket svarede til 17,3 mia. kr.

Figur 17 Miljøindtægter fordelt på miljødomæner

10. Miljørelaterede skatter

Opdeling Miljøskatterne inddeles i fire hovedgrupper: Forureningsskatter, energiskatter, transportskatter og ressourcesskatter. I boks 1 er miljøskatternes fordeling på de fire hovedgrupper vist.

Boks 1. Inddeling af miljøskatter

Forureningsskatter Afgift af glødelamper og elektriske sikringer mv. Afgift af visse detailsalgspakninger Afgift af engangsservice Afgift af bekæmpelsesmidler Afgift vedrørende affald Afgift af CFC Afgift af poser af papir eller plast mv. Afgift af nikkel/kadmium batterier Afgift af klorerede opløsningsmidler Afgift af spildevand Afgift af PVC folie Afgift af PVC og ftalater Afgift af kvælstof Afgift af akkumulatorer Afgift af visse vækstfremmere Afgift af mineralsk fosfor i foderfosfat Afgift af svovl (SO ₂) Kvælstofoxider (NO ₂)	Energiskatter Miljørelaterede energiskatter: Afgift af kuldioxid (CO ₂) PSO-afgift Andre energiskatter: Benzinafgift Afgift af elektricitet Afgift af visse olieprodukter Afgift af gas Afgift af stenkul og brunkul mv. Afgift af naturgas
Transportskatter Vægtafgift af motorkøretøjer anvendt af husholdningerne Vægtafgift af motorkøretøjer anvendt af erhvervene Registreringsafgift af motorkøretøjer Registreringsafgift af fly mv. Afgift af dæk Afgift af ansvarsforsikringer for motorkøretøjer Afgift af visse flyrejser Vejbenyttelsesafgift Miljøbidrag af biler (skrotningsafgift) Afgift af lystfartøjsforsikring	Ressourcesskatter Afgift af råstofindvinding og -import Afgift af ledningsført vand

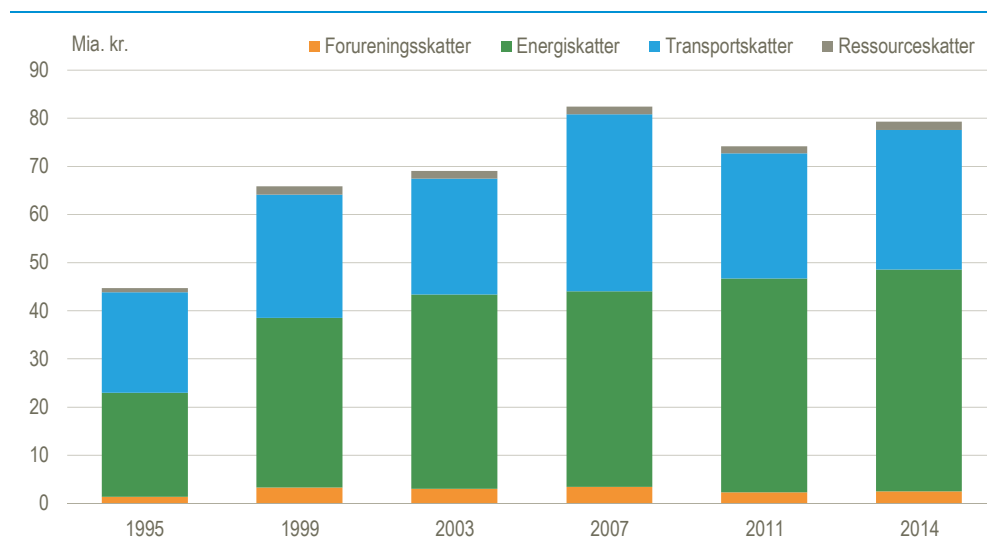
*Miljørelaterede skatter
fordelt på hovedgrupper*

Figur 18 viser miljøskatternes fordeling på de fire hovedgrupper og udviklingen for perioden 1995-2014. Miljøskatterne steg fra 1995 og frem til 2007, hvorefter den finansielle krise påvirkede miljøskatteprovenuet i nedadgående retning. Miljøskatterne faldt med 8,5 pct. fra 2008 til 2009, men har efterfølgende været svagt stigende og udgjorde 79,3 mia. kr. i 2014.

Energiafgifter

Afgifterne på elektricitet, benzin, PSO-afgift samt visse olieprodukter er de mest dominerende i gruppen af energiskatter. Energiafgifterne opgjort inklusive CO₂-afgiften udgjorde 46,1 mia. kr. i 2014. Provenuet af benzinafgiften toppede i 2004 med 10,3 mia. kr. og har derefter været faldende, og det udgjorde 7,3 mia. kr. i 2014. Nedgangen skyldes at salget af benzin er faldet mængdemæssigt. Elektricitetsafgiften har været jævnt stigende i hele perioden, og den udgjorde 12,0 mia. kr. i 2014.

Figur 18 Miljøskatter fordelt på hovedgrupper

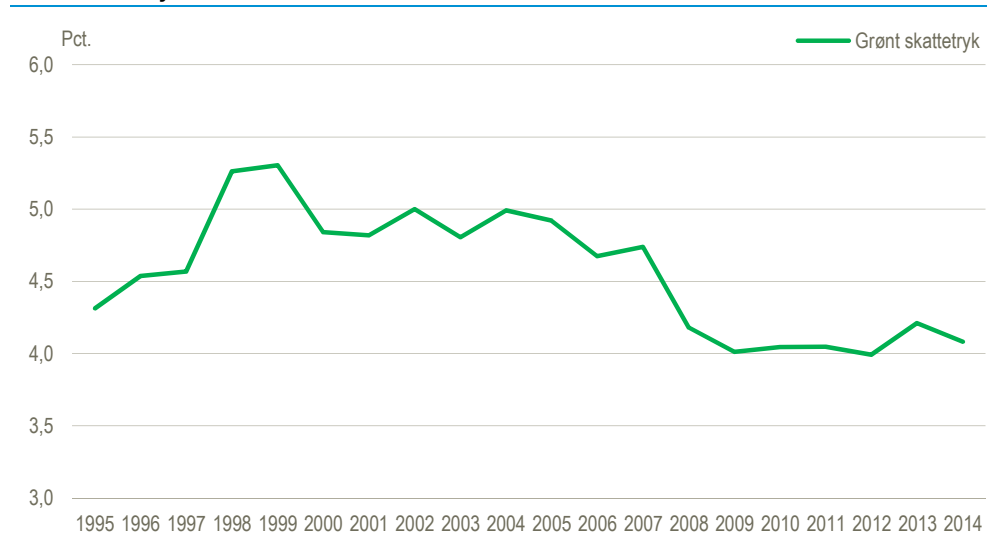
Transportafgifter

Transportafgifterne, der i 2014 udgjorde 29,0 mia. kr., steg med 77 pct. mellem 1995 og 2007, hvorefter provenuet faldt med 21 pct. fra 2007 til 2014. Stigningen og det efterfølgende fald skyldes bl.a. udviklingen i provenuet fra registreringsafgiften på motorkøretøjer. Registreringsafgiften tegnede sig i 2014 for 55 pct. af transportskatterne, mens vægtafgiften på motorkøretøjer udgjorde 37 pct.

Grønt skattetryk

Det grønne skattetryk beregnes som den samlede miljøskattebetaling (ekskl. ressourceante) som andel af BNP, og figur 19 viser det grønne skattetryk i perioden 1995 til 2014. I 2014 udgjorde det grønne skattetryk 4,1 pct. af BNP, hvilket svarer til samlede miljørelaterede skatter på 79,3 mia. kr. I 1999 toppede det grønne skattetryk med 5,3 pct. af BNP.

Figur 19. Grønt skattetryk

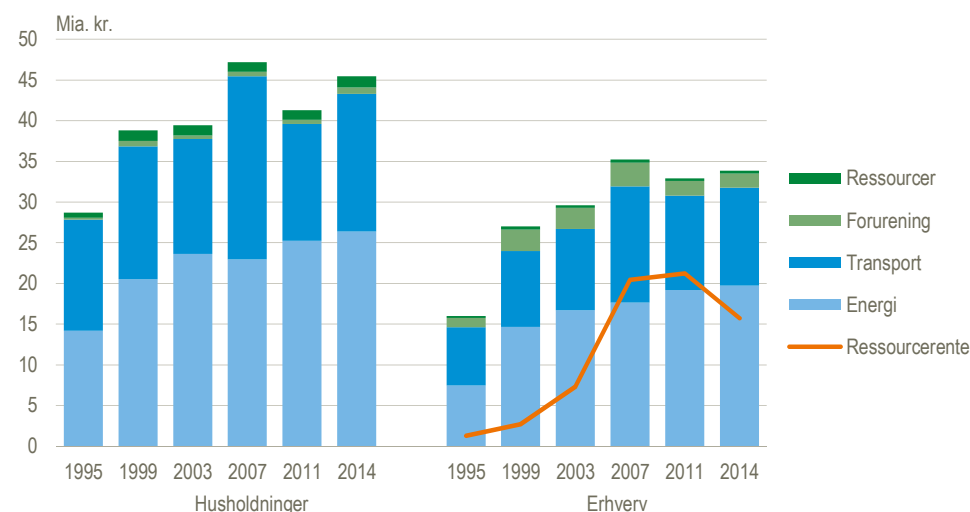
Den finansielle krise medførte at betalingerne af såvel energiskatter som transportskatter begyndte at falde fra 2008. Finanskrisen har haft en stor effekt på bilhandelen, og det afspejles i transportskatterne, hvor registreringsafgiften for motorkøretøjer faldt med 34 pct. fra 2007 til 2014.

Branchefordeling

De samlede miljørelaterede skatter og afgifter på 79,3 mia. kr. i 2014 fordelte sig med 45,5 mia. kr. fra husholdningerne og 33,8 mia. kr. fra virksomhederne. Husholdningernes andel af de grønne afgiftsbetalinger udgjorde dermed 57 pct. af de

samlede miljørelaterede skatter og afgifter, mens virksomhederne tegnede sig for 43 pct.

Figur 20 **Branchefordelte miljørelaterede skatter og afgifter samt ressourcerente**

Provenu pr. husholdning på 17.300 kr. i 2014

Husholdningernes betalinger af miljørelaterede afgifter bestod først og fremmest af energiafgifter, 58 pct., og transportrelaterede afgifter, 37 pct. De miljøafgifter, der betegnes som forureningsafgifter og ressourceafgifter, udgjorde kun en beskedent del af de samlede miljørelaterede afgifter for både husholdninger og virksomheder. Fordelt på alle husstande svarer provenuet på 45 mia. kr. til, at hver husstand betalte 17.300 kr. i miljørelaterede skatter og afgifter.

Provenu fra virksomhederne kommer fra energiforbrug

Fordelt på brancher var det virksomheder inden for industri, transport og handel, der betalte mest i miljøskatter og -afgifter. Det afspejler disse virksomheders energiforbrug, da afgifter på energi også for erhvervenes vedkommende udgør den største andel af de miljørelaterede skatter og afgifter.

Ressourcerente

Betalingerne til staten i forbindelse med udvinding af råolie og naturgas fra Nordsøen betegnes i det grønne nationalregnskab som ressourcerente. Disse betalinger klassificeres i henhold til Eurostats retningslinjer ikke som egentlige miljøskatter, herunder ressourceskatter, og indgår ikke i ovenstående opgørelser.

Ressourcerenten har dog en vis lighed med ressourceskatterne i øvrigt, og den er derfor også til sammenligning med de egentlige miljøskatter vist i figur 20 og 21.

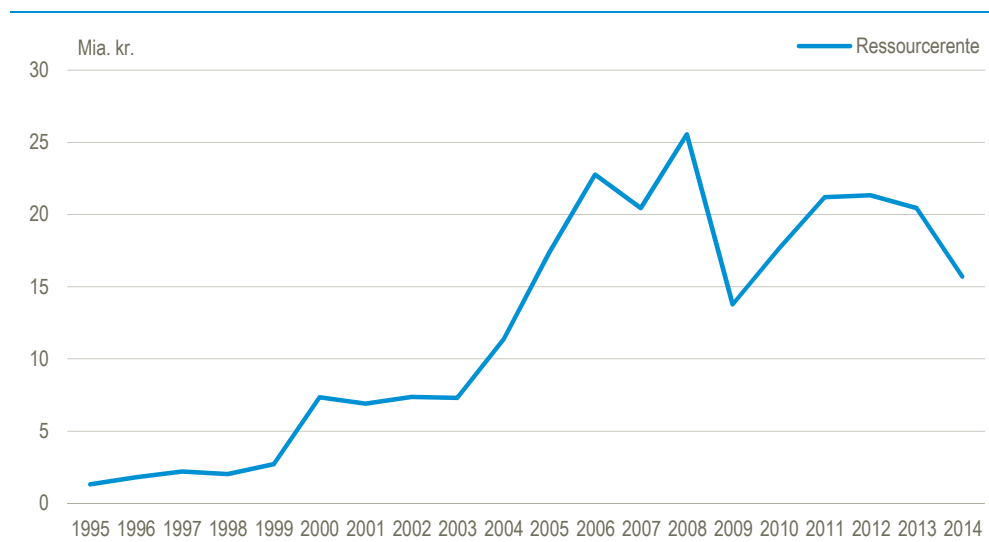
Fald i ressourcerenten fra 2013 til 2014

Ressourcerenten udgjorde 15,7 mia. kr. i 2014. Ressourcerenten har udvist store udsving siden 1995, hvor den udgjorde 1,3 mia. kr., og efterfølgende steg den kraftigt i 2004, da kulbrinteskatt for offshore-virksomheder blev introduceret. Faldet i indtægten fra ressourcerenten i 2013 og 2014 skyldes mindre aktivitet i indvindingen fra Nordsøen.

25 pct. fald i ressourcerente fra Nordsøen i 2014

Ressourcerente betales kun af branchen for råstofindvinding. Ressourcerenten udgør 32 pct. af virksomhedernes samlede betaling af miljørelaterede skatter og afgifter opgjort inklusive ressourcerente. Der var et fald i betalingen af ressourcerente på 5 mia. kr. eller 25 pct. fra 2013 til 2014.

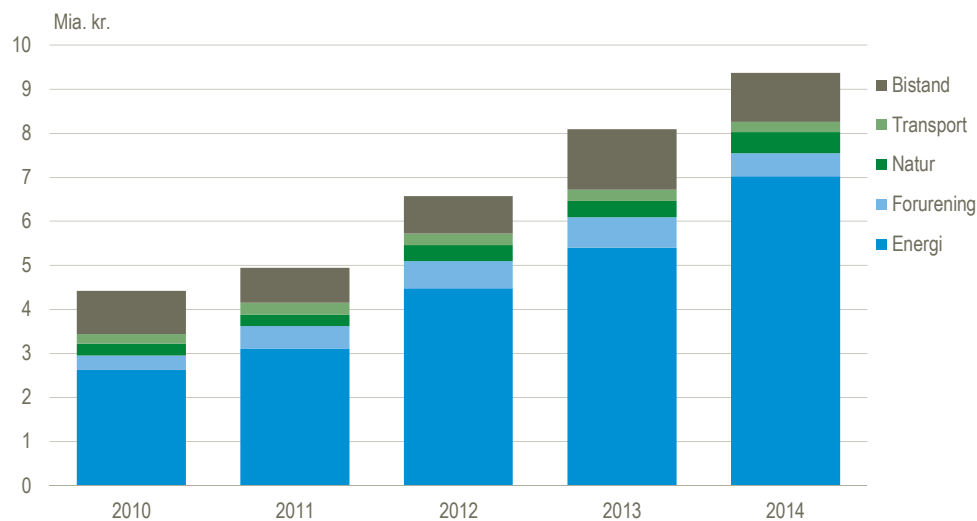
Figur 21 Ressourcerente fra Nordsøen

11. Miljømotiverede subsidier mv.

Det offentlige giver hvert år miljømotiverede subsidier og overførsler til virksomheder, foreninger, internationale organisationer og husholdninger. Miljømotiverede subsidier og overførsler omfatter støtte til miljøbeskyttelse, fx affaldshåndtering samt beskyttelse af jord og grundvand, og til at reducere udnyttelsen af udtømmelige naturressourcer samt bedre udnyttelse fornybare energiresourcer. Miljøsubsidier og overførsler udgjorde 9,4 mia. kr. i 2014. Det er en stigning på 1,3 mia. kr. i forhold til 2013 og mere end en fordobling siden 2010. Hovedparten af stigningen fra 2013 til 2014 kan henføres til støtte til vindkraft samt naturforvaltningsprojekter.

Figur 22 Samlede miljømotiverede subsidier og overførsler

Energirelaterede subsidier dominerer

Den del af de offentlige miljøsubsidier og overførsler, der er energirelaterede, steg fra 5,4 mia. kr. i 2013 til 7,0 mia. kr. i 2014. De energirelaterede subsidier består primært af støtte til vindkraft samt anden vedvarende energi finansieret via PSO-afgiften (Public Service Obligation) og udgjorde 75 pct. af de samlede miljømotiverede subsidier og overførsler i 2014.

Miljøsubsidierne er steget hvert år

Der er en stigning i niveauet for miljøsubsidier og overførsler hvert år. Hovedparten af den forholdsvis kraftige stigning på 1,6 mia. kr. fra 2011 til 2012 kan henføres til større tilskud til vindmøller og andre vedvarende energianlæg samt tilskud til genplantning af skove efter stormfald.

Metode

For at identificere de miljømotiverede subsidier og overførsler er regnskabskonti i stat, kommune og regioner blevet gennemgået. Subsidier og overførsler, der er rettet mod at forbedre miljøet eller reducere brug og udvinding af naturressourcer, er til denne statistik identificeret som miljømotiverede. Subsidier er en økonomisk støtte, som det offentlige betaler til virksomheder med henblik på at påvirke produktionsmængden og priserne.

Branchefordeling

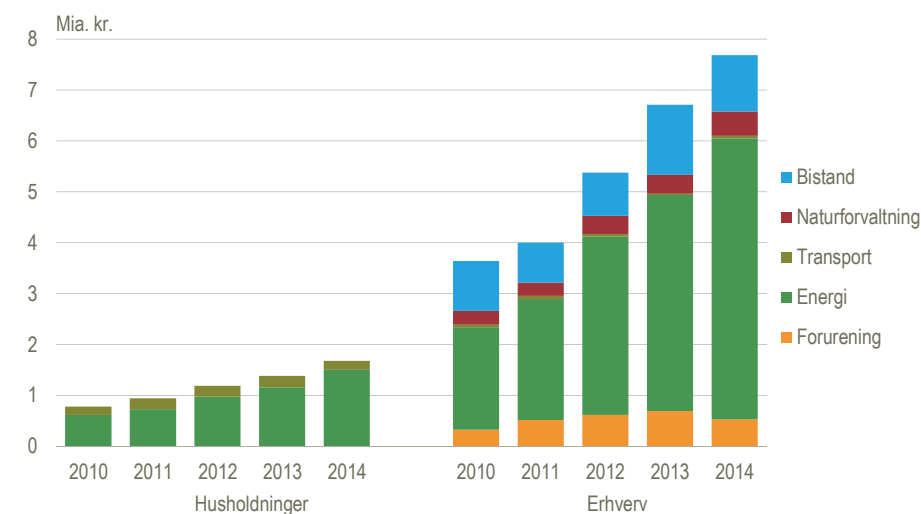
De samlede miljømotiverede subsidier og overførsler på 9,4 mia. kr. i 2014 blev fordelt med 1,7 mia. kr. til husholdningerne og 7,7 mia. kr. til virksomhederne. Husholdningernes andel udgjorde dermed 18 pct., mens virksomhederne modtog 82 pct. Se figur 23.

Bistand

Det skal bemærkes, at alle betalinger til bistand er kategoriseret som overførsler til udland i nationalregnskabet. I figur 15 er bistand placeret hos virksomhederne, da det antages, at størstedelen af midlerne til bistand overføres til virksomheder eller

organisationer, der arbejder med miljøformål i udlandet. Beløbet til bistand udgør 12 pct. af de samlede subsidier og overførsler i 2014.

Figur 23 **Branchefordelte miljømotiverede subsidier og overførsler**

*PSO finansieret støtte
til vindkraft*

Den PSO-finansierede støtte til vindkraft, som udgør 75 pct. af den totale miljøstøtte, fordeles til virksomhederne og husholdningerne efter deres elforbrug. Det skyldes at man i nationalregnskabsmæssig sammenhæng opfatter det sådan, at støtten til produktionen af vindkraft resulterer i lavere priser, og derved kommer forbrugerne til gode. Branchefordelingen af de miljømotiverede subsidier og overførsler er derfor i høj grad bestemt af elforbruget fordeling, som det er opgjort i energiregnskabet. Husholdningerne modtager derudover overførsler inden for transport, hvilket dækker over indsamlingsordninger for biler og dæk. Blandt erhvervene er det brancherne industri, landbrug, skovbrug og fiskeri samt vandforsyning og renovation der modtager mest miljøstøtte. For industrien er det bl.a. støtte til grøn teknologi.

12. Kilder og metoder

*Læs mere i
statistikdokumentationen*

Beskrivelser af kilder og metoder for de enkelte delregnskaber findes i statistikdokumentation for regnskaberne:

[Energi](#)

[Udslip til luft](#)

[Vand og spildevand](#)

[Materialestrømme](#)

[Affald](#)

[Grønne varer og tjenester](#)

[Offentlig miljøbeskyttelse samt miljørelaterede skatter og subsidier.](#)

13. Baggrundsoplysninger

Seneste offentliggørelse

Denne udgivelse er den første under titlen *Grønt nationalregnskab*. Seneste lignende udgivelse var *Miljøøkonomisk Regnskab for Danmark 2012 og 2013* i serien *Miljø og energi* 2014:1 (Statistiske Efterretninger).

Næste offentliggørelse

Grønt nationalregnskab 2015 forventes at udkomme december 2016 i serien *Miljø og energi* (Statistiske Efterretninger).

Henvendelse

Anna Andriianets (energi og udslip til luft)
tlf. 39 17 30 66, ana@dst.dk

Leif Hoffman (vand og spildevand)
tlf. 39 17 34 96, lhf@dst.dk

Ole Gravgård (generelt om grønt nationalregnskab og materialestrømme)
tlf. 39 17 34 88, ogp@dst.dk

Ingeborg Vind (affald, miljørelaterede skatter og miljømotiverede subsidier mv.)
tlf. 39 17 33 29, inv@dst.dk

Ole Olsen (produktion af grønne varer og tjenester),
tlf. 39 17 38 63, olo@dst.dk

Gitte Frej Knudsen (offentlige miljøindtægter og –udgifter, miljørelaterede skatter og miljømotiverede subsidier mv.)
tlf. 39 17 35 55, gfk@dst.dk

14. Tabeloversigt

<i>Energi</i>	1. Energiregnskab, specifikke enheder. 2013	39
	2. Energiregnskab, fælles enhed. 2013.....	40
	3. Energiregnskab, basispriser. 2013	41
<i>Udslip til luft</i>	4. Dansk økonomis bidrag til drivhuseffekt og forsurening	42
	5. Udslip til luft af luftforurenende stoffer.....	42
	6. Udslip af CO ₂ til luft fra brancher og husholdninger	43
	7. Udslip af CH ₄ til luft fra brancher og husholdninger	43
	8. Udslip af N ₂ O til luft fra brancher og husholdninger.....	44
	9. Udslip til luft fordelt på brancher og husholdninger 2013	44
<i>Vand og spildevand</i>	10. Vandforbrug fordelt på husholdninger og brancher.	45
	11. Spildevand fordelt på husholdninger og brancher	46
<i>Materialestrømme</i>	12. Dansk økonomis fysiske materialestrømme, fordelt på produkttyper. 2013.....	47
	13. Indenlandsk ressourceudvinding.....	49
	14. Import af varer	49
	15. Eksport af varer	50
	16. Indenlandsk materialeanvendelse	50
<i>Affald</i>	17. Affald efter branche og overordnet affaldstype. 2013	51
<i>Produktion af grønne varer og tjenester</i>	18. Omsætning og eksport af grønne varer og tjenester, fordelt efter miljøformål	52
	19. Omsætning og eksport af grønne varer og tjenester, fordelt efter brancher	52
<i>Offentlige miljøudgifter og – indtægter</i>	20. Omsætning og eksport af grønne varer og tjenester, fordelt efter miljøformål	53
	21. Samlede offentlige miljøudgifter og –indtægter, fordelt på realøkonomisk art	53
<i>Miljørelaterede skatter mv.</i>	22. Miljørelaterede skatter og ressourcerente efter branche mv.....	54
<i>Miljømotiverede subsidier mv.</i>	23. Miljømotiverede subsidier efter branche mv.....	57

Tabel 1 Energiregnskab, specifikke enheder. 2013*

	Råolie og halvfab.	Kul og koks mv.	Oliepro- dukter	Naturgas indv. og imp.	Naturgas forbr. og eksp. ¹	Vedv. energi mv. ²	Ei	Fjern- varme
	1.000 tons			mio. Nm ³		TJ	GWh	TJ
Produktion mv.	9 995	-	8 488	4 695	5 323	161 888	37 002	133 886
Import	4 360	4 804	16 860	1 292	963	47 859	11 459	-
Tilgang i alt (=anvendelse i alt)	14 354	4 804	25 348	5 988	6 286	209 747	48 461	133 886
Eksport	6 016	85	6 510	-	2 120	4 350	14 237	-
Lagerforøgelser	- 51	- 813	1 923	-	229	189	-	-
Ledningstab og svind	-	-	-	97	4	12	1 919	26 658
Brancher og husholdninger i alt	8 389	5 532	16 915	5 891	3 933	205 195	32 305	107 228
Husholdninger	-	1	2 116	-	718	42 985	9 942	68 691
Brancher i alt	8 389	5 531	14 799	5 891	3 216	162 210	22 363	38 538
A Landbrug, skovbrug og fiskeri	-	61	492	-	38	2 560	1 893	1 585
B Råstofindvinding	-	4	22	601	17	1 433	103	22
C Industri	8 389	151	998	-	696	9 651	7 934	5 182
CA Føde-, drikke-, tobaksvare	-	51	79	-	274	868	2 194	1 425
CB Tekstil- og læderindustri	-	-	2	-	7	76	112	55
CC Træ-, papirindustri, trykkeri	-	-	10	-	45	3 251	529	334
CD Olieraffinaderier mv.	8 389	-	551	-	-	1	310	559
CE Kemisk industri	-	15	7	-	96	244	923	666
CF Medicinalindustri	-	14	1	-	24	124	408	360
CG Plast-, glas- og betonindustri	-	70	251	-	132	1 922	1 232	218
CH Metalindustri	-	-	46	-	63	363	869	370
CI Elektronikindustri	-	-	2	-	5	88	112	150
CJ Fremst. af elektrisk udstyr	-	-	2	-	6	63	112	69
CK Maskinindustri	-	-	25	-	29	727	681	547
CL Transportmiddelindustri	-	-	2	-	6	113	90	122
CM Møbel og anden industri mv.	-	-	18	-	8	1 813	361	305
D-E Forsyningsvirksomhed	-	5 315	167	5 290	2 223	143 245	1 525	1 061
D Energiforsyning	-	5 315	125	5 290	2 215	116 188	649	-
E Vandforsyning og renovation	-	-	42	-	8	27 057	876	1 061
F Bygge og anlæg	-	-	340	-	14	733	361	-
G-I Handel og transport mv.	-	-	12 435	-	87	2 822	5 514	11 586
G Handel	-	-	246	-	59	667	3 406	7 826
H Transport	-	-	12 178	-	5	2 124	1 253	740
I Hoteller og restauranter	-	-	11	-	23	32	855	3 020
J Information og kommunikation	-	-	17	-	11	43	1 120	1 540
K Finansiering og forsikring	-	-	14	-	6	33	203	856
LA Ejend.hand.,udl.af erhv.ejend.	-	-	20	-	3	64	166	354
LB Boliger	-	-	8	-	3	25	8	430
M-N Erhvervsservice	-	-	87	-	24	262	503	3 318
M Videnservice	-	-	35	-	13	100	372	1 756
N Rejsebureauer, rengøring mv.	-	-	53	-	11	162	132	1 562
O-Q Off. adm, undervisn., sundhed	-	-	167	-	75	1 248	2 341	10 013
O Off. adm., forsvar, politi	-	-	112	-	11	337	315	1 365
P Undervisning	-	-	26	-	27	362	869	3 716
Q Sundhed og socialvæsen.	-	-	29	-	36	549	1 156	4 933
R-S Kultur, fritid, anden service	-	-	33	-	19	92	691	2 592
R Kultur og fritid	-	-	16	-	15	46	521	2 096
SA Andre serviceydelser mv.	-	-	16	-	4	46	170	495
SB Private husholdn. med ansatte	-	-	-	-	-	-	-	-
H Heraf danske skibes bunkring i udlandet	-	-	9 897	-	-	-	-	-
H Heraf danske flys bunkring i udlandet	-	-	363	-	-	-	-	-
H Heraf danske køretøjers bunkring i udlandet	-	-	641	-	-	-	-	-

¹ Inkluderer bygas.² Inkluderer ikke-bionedbrydeligt affald.Anm. De dansk opererede skibe, fly og køretøjers bunkring af olieprodukter i udlandet (henholdsvis fuelolie, JP1 og diesel) indgår på tilgangssiden i importen. På anvendelsessiden indgår bunkringen som input i *Transport*.

Tabel 2 Energiregnskab, fælles enhed. 2013*

	Råolie og halvfab.	Kul og koks mv.	Oliepro- dukter	Naturgas indv. og imp.	Naturgas forbr. og eksp. ¹	Vedv. energi mv. ²	Ei	Fjern- varme
	TJ							
Produktion mv.	429 765	-	365 186	183 057	206 861	161.888	133 208	133 886
Import	187 438	116 521	697 330	50 386	37 563	47 859	41 251	-
Tilgang i alt (=anvendelse i alt)	617 203	116 521	1 062 516	233 443	244 424	209 747	174 459	133 886
Eksport	258 678	2 059	275 031	-	82 639	4 350	51 253	-
Lagerforøgelser	- 2 212	- 19 683	82 836	-	8 930	189	-	-
Ledningstab og svind	-	-	-	3 782	142	12	6 907	26 658
Brancher og husholdninger i alt	360 736	134 146	704 649	229 661	152 714	205 195	116 299	107 228
Husholdninger	-	18	91 513	-	27 435	42 985	35 791	68 691
Brancher i alt	360 736	134 127	613 136	229 661	125 280	162 210	80 508	38 538
A Landbrug, skovbrug og fiskeri	-	1 468	21 007	-	1 500	2 560	6 816	1 585
B Råstofindvinding	-	102	922	23 417	657	1 433	370	22
C Industri	360 736	3 763	43 674	-	27 076	9 651	28 561	5 182
CA Føde-, drikke-, tobaksvare	-	1 267	3 334	-	10 677	868	7 899	1 425
CB Tekstil- og læderindustri	-	-	103	-	281	76	405	55
CC Træ-, papirindustri, trykkeri	-	-	447	-	1 755	3 251	1 903	334
CD Olieraffinaderier mv.	360 736	-	26 694	-	-	1	1 118	559
CE Kemisk industri	-	365	311	-	3 723	244	3 322	666
CF Medicinalindustri	-	348	51	-	909	124	1 469	360
CG Plast-, glas- og betonindustri	-	1 784	8 613	-	5 158	1 922	4 436	218
CH Metalindustri	-	-	1 989	-	2 460	363	3 128	370
CI Elektronikindustri	-	-	85	-	201	88	403	150
CJ Fremst. af elektrisk udstyr	-	-	97	-	232	63	402	69
CK Maskinindustri	-	-	1 061	-	1 130	727	2 450	547
CL Transportmiddelindustri	-	-	100	-	234	113	326	122
CM Møbel og anden industri mv.	-	-	788	-	316	1 813	1 301	305
D-E Forsyningsvirksomhed	-	128 794	7 008	206 244	86 657	143 245	5 491	1 061
D Energiforsyning	-	128 794	5 201	206 244	86 358	116 188	2 337	-
E Vandforsyning og renovation	-	-	1 807	-	299	27 057	3 154	1 061
F Bygge og anlæg	-	-	14 541	-	545	733	1 299	-
G-I Handel og transport mv.	-	-	511 120	-	3 391	2 822	19 852	11 586
G Handel	-	-	10 521	-	2 316	667	12 261	7 826
H Transport	-	-	500 131	-	208	2 124	4 512	740
I Hoteller og restauranter	-	-	468	-	867	32	3 079	3 020
J Information og kommunikation	-	-	725	-	433	43	4 032	1 540
K Finansiering og forsikring	-	-	611	-	241	33	732	856
LA Ejend.hand.,udl.af erhv.ejend.	-	-	871	-	100	64	597	354
LB Boliger	-	-	336	-	121	25	31	430
M-N Erhvervsservice	-	-	3 743	-	934	262	1 812	3 318
M Videnservice	-	-	1 486	-	495	100	1 338	1 756
N Rejsebureauer, rengøring mv.	-	-	2 258	-	440	162	474	1 562
O-Q Off. adm, undervisn., sundhed	-	-	7 184	-	2 890	1 248	8 427	10 013
O Off. adm., forsvar, politi	-	-	4 802	-	417	337	1 134	1 365
P Undervisning	-	-	1 126	-	1 064	362	3 130	3 716
Q Sundhed og socialvæsen	-	-	1 257	-	1 409	549	4 163	4 933
R-S Kultur, fritid, anden service	-	-	1 397	-	734	92	2 488	2 592
R Kultur og fritid	-	-	706	-	595	46	1 877	2 096
SA Andre serviceydelser mv.	-	-	691	-	139	46	611	495
SB Private husholdn. med ansatte	-	-	-	-	-	-	-	-
H Heraf danske skibes bunkring i udlandet	-	-	402 313	-	-	-	-	-
H Heraf danske flys bunkring i udlandet	-	-	15 806	-	-	-	-	-
H Heraf danske køretøjers bunkring i udlandet	-	-	27 374	-	-	-	-	-

¹ Inkluderer bygas.² Inkluderer ikke-bionedbrydeligt affald.Anm. De dansk opererede skibe, fly og køretøjers bunkring af olieprodukter i udlandet (henholdsvis fuelolie, JP1 og diesel) indgår på tilgangssiden i importen. På anvendelsessiden indgår bunkringen som input i *Transport*.

Tabel 3 Energiregnskab, basispriser. 2013*

	Råolie og halvfab.	Kul og koks mv.	Oliepro- dukter	Naturgas indv. og imp.	Naturgas forbr. og eksp. ¹	Vedv. energi mv. ²	El	Fjern- varme	I alt
	mio. kr.								
Produktion mv.	41 452	-	39 882	9 299	13 750	1 347	26 280	18 899	150 908
Import	20 366	2 419	66 500	1 748	1 303	2 762	2 752	-	97 852
Tilgang i alt (=anvendelse i alt)	61 818	2 419	106 384	11 048	15 053	4 109	29 032	18 899	248 760
Eksport	27 708	45	31 556	-	3 943	156	5 315	-	68 721
Lagerforøgelse	- 308	- 577	9 315	-	340	-	-	-	8 771
Brancher og husholdninger i alt	34 418	2 950	65 513	11 048	10 770	3 953	23 717	18 899	171 268
Husholdninger	-	2	11 163	-	2 616	933	9 573	12 865	37 151
Brancher i alt	34 418	2 948	54 351	11 048	8 154	3 020	14 144	6 034	134 117
A Landbrug, skovbrug og fiskeri	-	68	2 504	-	113	7	1 403	52	4 147
B Råstofindvinding	-	5	106	-	48	13	49	2	223
C Industri	34 418	172	3 378	-	2 032	85	4 393	653	45 133
CA Føde-, drikke-, tobaksvarer	-	69	358	-	832	8	1 319	158	2 745
CB Tekstil- og læderindustri	-	-	13	-	22	2	58	7	102
CC Træ-, papirindustri, trykkeri	-	-	57	-	100	21	271	46	494
CD Olieraffinaderier mv.	34 418	-	1 915	-	-	-	120	72	36 525
CE Kemisk industri	-	22	36	-	277	9	446	96	885
CF Medicinalindustri	-	19	6	-	69	-	179	49	322
CG Plast-, glas- og betonindustri	-	62	531	-	373	3	726	22	1 716
CH Metalindustri	-	-	203	-	185	6	510	43	948
CI Elektronikindustri	-	-	11	-	17	-	66	22	114
CJ Fremst. af elektrisk udstyr	-	-	13	-	19	-	60	11	103
CK Maskinindustri	-	-	133	-	90	21	372	73	687
CL Transportmiddelindustri	-	-	13	-	19	2	55	14	103
CM Møbel og anden industri mv.	-	-	92	-	29	15	213	40	388
D-E Forsyningsvirksomhed	-	2 704	749	11 048	5 334	2 853	1 130	178	23 997
D Energiforsyning	-	2 704	552	11 048	5 315	2 825	481	-	22 924
E Vandforsyning og renovation	-	-	199	-	19	28	649	178	1 074
F Bygge og anlæg	-	-	1 641	-	41	-	267	-	1 949
G-I Handel og transport mv.	-	-	44 174	-	225	-	3 171	1 944	49 515
G Handel	-	-	1 173	-	149	-	1 840	1 313	4 475
H Transport	-	-	42 948	-	13	-	697	124	43 784
I Hoteller og restauranter	-	-	52	-	63	-	634	507	1 255
J Information og kommunikation	-	-	84	-	28	-	830	258	1 201
K Finansiering og forsikring	-	-	75	-	16	-	151	144	385
LA Ejend.hand.,udl.af erhv.ejend.	-	-	96	-	6	-	123	59	285
LB Boliger	-	-	37	-	8	-	6	72	123
M-N Erhvervsservice	-	-	426	-	60	-	373	557	1 415
M Videnservice	-	-	173	-	32	-	276	295	775
N Rejsebureauer, rengøring mv.	-	-	252	-	28	-	98	262	640
O-Q Off. adm., undervisn., sundhed	-	-	904	-	196	61	1 735	1 680	4 577
O Off. adm., forsvar, politi.	-	-	584	-	37	8	234	229	1 092
P Undervisning	-	-	147	-	69	19	644	623	1 503
Q Sundhed og socialvæsen	-	-	173	-	91	34	857	828	1 983
R-S Kultur, fritid, anden service	-	-	171	-	47	-	512	435	1 165
R Kultur og fritid	-	-	93	-	38	-	386	352	869
SA Andre serviceydelser mv.	-	-	79	-	9	-	126	83	297
SB Private husholdn. med ansatte	-	-	-	-	-	-	-	-	-
H Heraf danske skibes bunkring i udlandet	-	-	31 640	-	-	-	-	-	31 640
H Heraf danske flys bunkring i udlandet	-	-	3 142	-	-	-	-	-	3 142
H Heraf danske køretøjers bunkring i udlandet	-	-	1 960	-	-	-	-	-	1 960

¹ Inkluderer bygas.² Inkluderer ikke-bionedbrydeligt affald.Anm. De dansk opererede skibe, fly og køretøjers bunkring af olieprodukter i udlandet (henholdsvis fuelolie, JP1 og diesel) indgår på tilgangssiden i importen. På anvendelsessiden indgår bunkringen som input i *Transport*.

Tabel 4 Dansk økonomis bidrag til drivhuseffekt og forsurening

	Forsuringseffekt					Drivhuseffekt						
	SO ₂	NO _x	NH ₃	I alt	I alt	CO ₂	CH ₄	N ₂ O	Andre ¹	I alt		
	1.000 tons PAE				indeks 1990=100	1.000 tons CO ₂ ækvivalenter				indeks 1990=100		
1990	5 719	6 925	7 371	20 015	100,0	65 518	6 569	8 383	-	80 470	100	
1991	7 559	7 891	7 168	22 617	113,0	77 726	6 708	8 271	-	92 705	115	
1992	5 868	6 864	7 050	19 781	98,8	69 633	6 752	8 154	-	84 539	105	
1993	4 876	6 931	7 003	18 809	94,0	74 444	6 903	7 708	-	89 055	111	
1994	4 975	6 976	6 827	18 778	93,8	76 615	6 802	7 770	-	91 187	113	
1995	4 784	6 635	6 455	17 873	89,3	74 767	6 849	7 657	345	89 618	111	
1996	5 673	7 388	6 211	19 272	96,3	88 048	6 949	7 220	442	102 659	128	
1997	3 437	6 383	6 137	15 957	79,7	80 102	6 840	7 374	454	94 770	118	
1998	2 639	5 882	6 152	14 672	73,3	79 939	6 869	7 443	545	94 796	118	
1999	2 002	5 491	5 845	13 338	66,6	76 636	6 685	7 649	661	91 631	114	
2000	1 174	5 274	5 754	12 201	61,0	75 848	6 611	7 562	782	90 802	113	
2001	1 063	5 174	5 617	11 853	59,2	76 487	6 804	7 329	793	91 412	114	
2002	978	5 028	5 515	11 520	57,6	77 695	6 683	7 449	832	92 659	115	
2003	1 194	5 210	5 469	11 873	59,3	86 582	6 667	7 271	866	101 387	126	
2004	986	4 768	5 450	11 204	56,0	82 229	6 521	6 835	925	96 509	120	
2005	904	4 585	5 224	10 713	53,5	86 784	6 381	6 313	971	100 449	125	
2006	1 072	4 618	5 003	10 692	53,4	104 367	6 315	6 479	1.012	118 173	147	
2007	967	4 302	4 977	10 246	51,2	100 782	6 270	6 594	1.038	114 684	143	
2008	739	3 930	4 903	9 573	47,8	95 222	6 180	6 522	1.040	108 964	135	
2009	500	3 384	4 693	8 577	42,9	88 640	6 041	6 108	1.037	101 826	127	
2010	508	3 310	4 705	8 523	42,6	86 983	6 078	6 056	1.004	100 121	124	
2011	485	3 138	4 638	8 261	41,3	84 930	5 973	6 129	971	98 003	122	
2012	416	2 909	4 537	7 863	39,3	78 247	5 875	5 922	923	90 967	113	
2013	452	2 864	4 372	7 688	38,4	76 801	5 820	6 006	924	89.550	111	

Anm.: I opgørelsen af bidraget til drivhuseffekten, men ikke til forsureningen, indgår emissioner, som følge af dansk opererede skibe, fly og køretøjers bunkring i udlandet. PAE = Potential Acidification Equivalents.

¹ PFC, HFC og SF₆

Tabel 5 Udslip til luft af luftforurenende stoffer

	1990	1995	2000	2005	2009	2010	2011	2012	2013
CO ₂ , (1.000 tons)	70 087	80 404	82 692	97 442	101 240	101 877	99 479	93 352	92 099
Heraf biomasse, (1.000 tons)	4 572	5 638	6 842	10 657	12 598	14 894	14 549	15 106	15 298
SO ₂ , (tons)	353 363	379 698	439 392	632 674	359 810	230 682	248 427	230 018	211 578
NO _x , (tons)	518 480	562 601	720 737	1066 996	1155 409	1094 598	1167 438	1088 464	998 996
CO, (tons)	860 703	691 523	557 281	557 144	514 779	508 524	480 212	459 077	438 613
NH ₃ , (tons)	125 308	109 728	97 813	88 806	79 783	79 999	78 856	77 156	74 349
N ₂ O, (tons)	27 042	24 701	24 392	20 363	19 704	19 535	19 772	19 104	19 373
CH ₄ , (tons)	312 819	326 124	314 817	303 868	287 666	289 441	284 412	279 763	277 156
NM VOC, (tons)	223 294	211 886	190 466	175 486	158 170	153 764	149 471	144 691	141 039
PM ₁₀ , (tons)	..	..	98 111	155 013	67 989	57 856	56 473	52 971	49 944
PM _{2,5} , (tons)	..	..	85 479	142 856	56 430	46 247	44 916	41 822	38 884
SF ₆ , (tons CO ₂ -ækvivalenter)	..	102 398	56 070	19 896	34 167	35 761	69 386	111 996	130 583
PFC, (tons CO ₂ -ækvivalenter)	..	634	22 567	18 767	19 980	18 661	15 679	12 178	10 840
HFC, (tons CO ₂ -ækvivalenter)	..	242 129	703 110	932 715	982 800	949 896	885 469	798 861	782 160

Tabel 6 Udslip af CO₂ til luft fra brancher og husholdninger

		1990	1995	2000	2005	2011	2012	2013
		1.000 tons						
Brancher og husholdninger i alt		70 087	80 404	82 692	97 442	101 877	93 352	92 099
Husholdninger		11 871	12 215	12 118	13 034	13 737	12 304	11 992
Brancher i alt		58 216	68 189	70 575	84 408	88 140	81 048	80 108
A	Landbrug, skovbrug og fiskeri	3 643	3 396	3 058	2 861	2 538	2 477	2 519
B	Råstofindvinding	1 127	1 450	2 457	2 430	2 100	1 934	1 869
C	Industri	7 852	8 984	8 492	7 967	6 413	6 502	6 372
D-E	Forsyningsvirksomhed	27 069	33 656	28 180	27 676	31 152	24 068	26 623
F	Bygge og anlæg	900	881	1 136	1 470	1 596	1 604	1 325
G-I	Handel og transport mv	16 034	18 369	25 803	40 126	42 617	42 806	39 833
J	Information og kommunikation	151	120	127	109	110	96	77
K	Finansiering og forsikring	87	51	54	72	65	58	55
LA	Ejendomshandel og udlejning af erhvervsejendomme	44	36	70	84	99	103	82
LB	Boliger	50	34	21	21	31	39	33
M-N	Erhvervsservice	252	223	289	458	426	397	351
O-Q	Offentlig administration, undervisning og sundhed	849	857	720	944	826	822	837
R-S	Kultur, fritid og anden service	160	133	166	190	167	143	132
H	Heraf danske skibes bunkring i udlandet	9 176	10 947	19 068	32 343	34 140	34 504	31 380
H	Heraf danske flys bunkring i udlandet	272	426	514	1 620	1 205	1 212	1 138
H	Heraf danske køretøjers bunkring (tankning) i udlandet	0	0	0	484	1 798	2 219	2 018

Tabel 7 Udslip af CH₄ til luft fra brancher og husholdninger

		1990	1995	2000	2005	2011	2012	2013
		tons						
Brancher og husholdninger i alt		312 819	326 124	314 817	303 868	289 441	279 763	277 156
Husholdninger		7 089	7 509	6 795	7 689	7 540	6 009	5 501
Brancher i alt		305 730	318 615	308 021	296 178	281 900	273 754	271 656
A	Landbrug, skovbrug og fiskeri	222 424	229 797	220 752	218 295	216 937	217 240	216 354
B	Råstofindvinding	3 996	5 333	9 026	8 810	5 520	3 858	3 539
C	Industri	827	1 039	1 331	1 107	1 084	963	945
D-E	Forsyningsvirksomhed	77 343	80 561	75 311	66 047	56 747	50 316	49 603
F	Bygge og anlæg	117	93	97	105	58	53	44
G-I	Handel og transport mv	860	1 439	1 109	1 469	1 272	1 160	1 046
J	Information og kommunikation	27	32	36	27	22	11	8
K	Finansiering og forsikring	12	18	19	17	14	7	5
LA	Ejendomshandel og udlejning af erhvervsejendomme	7	6	10	9	7	4	3
LB	Boliger	6	8	7	5	3	3	2
M-N	Erhvervsservice	40	57	72	71	54	29	22
O-Q	Offentlig administration, undervisning og sundhed	57	194	208	176	148	92	72
R-S	Kultur, fritid og anden service	15	38	45	41	33	17	13
H	Heraf danske skibes bunkring i udlandet	196	242	437	773	847	868	795
H	Heraf danske flys bunkring i udlandet	2	6	7	29	19	17	17
H	Heraf danske køretøjers bunkring (tankning) i udlandet	0	0	0	42	72	61	45

Tabel 8

Udslip af N₂O til luft fra brancher og husholdninger

		1990	1995	2000	2005	2011	2012	2013
		tons						
Brancher og husholdninger i alt		27 042	24 701	24 392	20 363	19 535	19 104	19 373
Husholdninger		296	343	372	370	380	345	334
Brancher i alt		26 747	24 358	24 021	19 994	19 155	18 759	19 039
A	Landbrug, skovbrug og fiskeri	21 387	19 051	17 381	16 231	15 294	14 975	15 247
B	Råstofindvinding	203	277	462	342	225	149	172
C	Industri	3 568	3 181	3 483	213	190	168	165
D-E	Forsyningsvirksomhed	659	783	1 148	807	865	827	981
F	Bygge og anlæg	23	23	32	41	52	56	48
G-I	Handel og transport mv.	836	972	1 441	2 282	2 451	2 508	2 343
J	Information og kommunikation	3	3	3	2	3	3	2
K	Finansiering og forsikring	2	1	1	1	2	2	2
LA	Ejendomshandel og udlejning af erhvervsejendomme	1	1	2	2	3	3	2
LB	Boliger	1	1	1	0	1	1	1
M-N	Erhvervsservice	5	6	7	10	11	12	10
O-Q	Offentlig administration, undervisning og sundhed	55	57	56	58	55	53	61
R-S	Kultur, fritid og anden service	3	3	4	4	5	5	4
H	Heraf danske skibes bunkring i udlandet	575	686	1 195	2 028	2 140	2 163	1 967
H	Heraf danske flys bunkring i udlandet	10	15	19	59	44	44	41
H	Heraf danske køretøjers bunkring (tankning) i udlandet	0	0	0	6	55	95	98

Tabel 9

Udslip til luft fordelt på brancher og husholdninger 2013

		CO ₂	SO ₂	NO _x	CO	NH ₃	N ₂ O	CH ₄	NM VOC	PM ₁₀	PM _{2,5}
		1.000 tons	tons								
Udslip i alt		92 099	211 578	998 996	438 613	74 349	19 373	277 156	141 039	49 944	38 884
Husholdninger		11 992	1 567	18 578	283 635	2 463	334	5 501	28 089	15 632	14 895
Brancher i alt		80 108	210 011	980 418	154 978	71 886	19 039	271 656	112 950	34 312	23 990
A	Landbrug, skovbrug og fiskeri	2 519	1 496	32 135	19 452	70 541	15 247	216 354	40 993	12 571	3 222
B	Råstofindvinding	1 869	155	6 913	1 275	0	172	3 539	2 982	116	95
C	Industri	6 372	5 580	11 155	7 667	371	165	945	33 611	783	637
D-E	Forsyningsvirksomhed	26 623	3 356	14 988	11 995	802	981	49 603	1 504	1 071	646
F	Bygge og anlæg	1 325	8	6 507	6 082	48	48	44	2 226	825	654
G-I	Handel og transport mv.	39 833	199 306	904 285	102 686	82	2 343	1 046	30 026	18 567	18 410
J	Information og kommunikation	77	3	193	366	3	2	8	82	15	12
K	Finansiering og forsikring	55	3	152	302	2	2	5	25	9	7
LA	Ejd.handel og udl. af erhv.ejendomme	82	3	293	357	3	2	3	34	18	15
LB	Boliger	33	0	113	111	1	1	2	13	9	7
M-N	Erhvervsservice	351	7	1 136	1 614	13	10	22	367	88	68
O-Q	Offentlig adm., undervisning og sundhed	837	79	2 127	2 668	15	61	72	865	219	199
R-S	Kultur, fritid og anden service	132	15	421	402	5	4	13	224	21	17
Heraf:											
Skibes bunkring i udlandet		31 380	196 730	853 002	84 791	0	1 967	795	25 702	17 518	17 429
Flys bunkring i udlandet		1 138	363	5 014	1 307	0	41	17	112	18	18
Køretøjers bunkring (tankning) i udlandet		2 018	13	9 253	3 599	21	98	45	172	161	161
Emissioner fra biomasse		15 298	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Brancher i alt ekskl. bunkring i udlandet		43 096	45 572	12 905	113 149	65 281	71 865	16 933	270 799	86 964	16 615

Anm.: Udslip forårsaget af dansk opererede skibe, fly og køretøjers bunkring i udlandet indgår i branchen *Handel og transport mv.*

	Grundvand					Overfladevand				
	2010	2011	2012	2013	2014	2010	2011	2012	2013	2014
	mio. m³									
I alt	685,1	679,5	619,2	748,8	734,5	122,4	183,0	106,6	248,2	197,5
Husholdninger	238,4	238,2	239,8	240,1	220,9	-	-	-	-	-
Brancher i alt	446,7	441,3	379,4	508,7	513,6	122,4	183,0	106,6	248,2	197,5
A Landbrug, skovbrug og fiskeri	288,1	285,9	230,1	374,0	376,3	115,9	176,5	101,8	241,7	192,2
B Råstofindvinding	7,5	7,5	7,5	6,2	5,5	0,5	0,4	0,2	1,1	0,2
C Industri	54,7	53,0	49,0	47,8	55,2	4,3	4,1	2,7	3,3	2,9
CA Føde-, drikke- og tobaksvarerindustri	32,4	29,9	27,9	26,4	32,0	0,2	0,3	0,1	0,4	0,0
CB Tekstil- og læderindustri	0,5	0,4	0,3	0,3	0,2	-	-	-	-	-
CC Træ- og papirindustri, trykkerier	2,3	2,3	0,9	1,1	1,1	1,3	1,2	0,2	0,4	0,2
CD Olieraffinaderier mv.	1,0	1,8	2,0	2,5	2,5	1,8	1,7	1,8	1,6	1,7
CE Kemisk industri	7,2	6,4	6,2	6,2	7,0	-	-	-	-	-
CF Medicinalindustri	3,4	2,9	3,1	3,3	3,3	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
CG Plast-, glas- og betonindustri	5,1	6,0	5,5	5,4	5,4	-	-	-	-	-
CH Metalindustri	1,1	1,0	1,1	0,9	1,0	0,8	0,8	0,4	0,7	0,8
CI Elektronikindustri	0,2	0,3	0,2	0,2	0,2	-	-	-	-	-
CJ Fremst. af elektrisk udstyr	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	-	-	-	-	-
CK Maskinindustri	1,0	1,3	1,3	1,1	1,8	-	-	-	-	-
CL Transportmiddelindustri	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	-	-	-	-	-
CM Møbel- og anden industri mv.	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	-	-	-	-	-
D_E Forsyningsvirksomhed	49,1	50,2	45,7	37,6	35,0	1,6	1,5	1,6	1,4	1,5
D Energiforsyning	6,3	5,7	4,4	4,3	4,4	0,9	0,9	0,9	0,8	0,9
E Vandforsyning og renovation	42,8	44,5	41,3	33,3	30,7	0,7	0,6	0,7	0,6	0,6
F Bygge og anlæg	0,5	0,5	0,5	0,6	1,0	-	-	-	-	-
G_I Handel og transport mv.	16,3	14,4	16,5	14,5	12,3	-	-	-	-	-
G Handel	8,4	6,6	8,3	7,2	5,1	-	-	-	-	-
H Transport	2,9	2,9	2,7	2,5	2,5	-	-	-	-	-
I Hoteller og restauranter	5,0	5,0	5,5	4,7	4,7	-	-	-	-	-
J Information og kommunikation	0,4	0,5	0,3	0,3	0,3	-	-	-	-	-
JA Forlag, tv og radio	0,2	0,2	0,2	0,1	0,2	-	-	-	-	-
JB Telekommunikation	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	-	-	-	-	-
JC It- og informationstjenester	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	-	-	-	-	-
K Finansiering og forsikring	0,3	0,4	0,3	0,2	0,2	-	-	-	-	-
LA Ejendomshandel og udlejning af erhvervsejendomme	2,2	2,8	2,4	2,4	1,8	-	-	-	-	-
LB Boliger	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
M_N Erhvervsservice	1,2	1,5	1,9	1,7	1,9	-	-	-	-	-
M Videnservice	0,8	1,0	1,3	1,0	1,2	-	-	-	-	-
N Rejsebureauer, rengøring og anden operationel service	0,4	0,5	0,6	0,8	0,7	-	-	-	-	-
O_Q Offentlig administration, undervisning og sundhed	19,1	17,6	17,9	16,9	17,8	-	-	-	-	-
O Offentlig administration, forsvar og politi	1,2	1,3	1,2	1,0	0,9	-	-	-	-	-
P Undervisning	6,5	6,2	6,3	6,1	6,4	-	-	-	-	-
Q Sundhed og socialvæsen	11,3	10,0	10,5	9,8	10,4	-	-	-	-	-
R_S Kultur, fritid og anden service	7,4	7,1	7,3	6,5	6,5	0,1	0,4	0,3	0,6	0,7
R Kultur og fritid	5,4	5,1	5,2	4,8	4,7	0,1	0,4	0,3	0,6	0,7
SA Andre serviceydelser	2,0	1,9	2,1	1,7	1,7	-	-	-	-	-
SB Private husholdninger med ansat medhjælp	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Tabel 11

Spildevand fordelt på husholdninger og brancher.

	Spildevand				
	2010	2011	2012	2013	2014
	mio. m ³				
I alt	521,2	592,5	524,1	666,5	606,0
Husholdninger	234,9	234,6	236,2	236,5	217,6
Brancher i alt	286,3	357,9	287,9	430,1	388,4
A Landbrug, skovbrug og fiskeri	166,6	241	175,6	324,8	281,5
B Råstofindvinding	7,8	7,8	7,7	7,2	5,6
C Industri	49,9	48,4	43,4	43,3	49,6
CA Føde-, drikke- og tobaksvareindustri	27,8	25,6	23,6	22,8	27,7
CB Tekstil- og læderindustri	0,4	0,4	0,3	0,3	0,2
CC Træ- og papirindustri, trykkerier	3,4	3,3	1,1	1,4	1,2
CD Olieraffinaderier mv.	2,7	3,3	3,6	3,9	4,0
CE Kemisk industri	5,1	4,5	4,3	4,4	4,9
CF Medicinalindustri	3,2	2,8	3,0	3,1	3,2
CG Plast-, glas- og betonindustri	3,8	4,6	4,1	4,1	4,1
CH Metalindustri	1,8	1,7	1,5	1,6	1,7
CI Elektronikindustri	0,2	0,3	0,2	0,2	0,2
CJ Fremst. af elektrisk udstyr	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
CK Maskinindustri	1,0	1,3	1,3	1,0	1,8
CL Transportmiddelindustri	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1
CM Møbel- og anden industri mv.	0,4	0,4	0,3	0,3	0,4
D_E Forsyningsvirksomhed	17,1	18,3	16,7	14,1	12,5
D Energiforsyning	2,8	3,1	2,2	2,2	2,3
E Vandforsyning og renovation	14,3	15,2	14,5	11,9	10,2
F Bygge og anlæg	0,5	0,5	0,5	0,6	0,9
G_I Handel og transport mv.	16,0	14,2	16,2	14,2	12,1
G Handel	8,2	6,5	8,1	7,1	5,0
H Transport	2,9	2,9	2,6	2,5	2,5
I Hoteller og restauranter	4,9	4,9	5,4	4,6	4,6
J Information og kommunikation	0,4	0,5	0,3	0,2	0,3
JA Forlag, tv og radio	0,2	0,2	0,2	0,1	0,2
JB Telekommunikation	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
JC It- og informationstjenester	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
K Finansiering og forsikring	0,3	0,4	0,3	0,2	0,2
LA Ejendomshandel og udlejning af erhvervsejendomme	2,2	2,7	2,4	2,4	1,8
LB Boliger	-	-	-	-	-
M_N Erhvervsservice	1,2	1,5	1,9	1,7	1,9
M Videnservice	0,7	1,0	1,3	1,0	1,2
N Rejsebureauer, rengøring og anden operationel service	0,4	0,5	0,6	0,7	0,7
O_Q Offentlig administration, undervisning og sundhed	18,8	17,3	17,7	16,7	17,5
O Offentlig administration, forsvar og politi	1,2	1,3	1,1	1,0	0,9
P Undervisning	6,4	6,1	6,2	6,0	6,3
Q Sundhed og socialvæsen	11,2	9,9	10,3	9,7	10,3
R_S Kultur, fritid og anden service	5,5	5,3	5,3	4,6	4,7
R Kultur og fritid	3,6	3,4	3,3	2,9	3,0
SA Andre serviceydelser	2,0	1,9	2,0	1,7	1,7
SB Private husholdninger med ansat medhjælp	-	-	-	-	-

Tabel 12

Dansk økonomis fysiske materialestrømme fordelt på produkttyper. 2014*

	1. Dansk ressource- indvinding	2. Import	3. Direkte materiale- input (3=1+2)	4. Eksport	5. Indenlandsk materiale- anvendelse (5=3-4)	6. Fysisk handels- balance (6=2-4)
	-1.000 tons-					
I alt	93 135	59 757	152 891	39 693	113 198	20 064
1 Biomasse	27 306	14 930	42 236	12 061	30 175	2 869
1.1 Primære afgrøder og produkter heraf	14 916	2 957	17 873	3 599	14 273	-643
1.1.1 Korn	9 692	1 135	10 827	2 681	8 145	-1 546
1.1.2 Rodfrugter og rodknolde	1 746	162	1 909	195	1 713	-33
1.1.3 Sukkerafgrøder	2 266	174	2 440	338	2 102	-164
1.1.4 Bælgfrugter	33	12	45	10	35	2
1.1.5 Nødder	0	12	12	1	11	11
1.1.6 Olieholdige afgrøder	709	467	1 176	148	1 028	319
1.1.7 Grøntsager	308	310	617	61	557	249
1.1.8 Frugt	73	551	624	130	494	421
1.1.9 Fiberholdige afgrøder	0	1	1	0	1	1
1.1.10 Andre afgrøder	90	132	222	35	187	97
1.2 Græs, grønfoder og halm mv.	9 345	10	9 355	35	9 319	-25
1.2.1 Halm mv.	3 011	2	3 013	14	2 999	-12
1.2.1.1 Halmstrå	3 011	2	3 013	14	2 999	-12
1.2.1.2 Andre afgrøderesidualer	0	0	0	0	0	0
1.2.2 Græs og grønfoder	6 334	8	6 342	21	6 321	-14
1.2.2.1 Foderafgrøder	5 336	8	5 343	21	5 322	-14
1.2.2.2 Græsarealer uden for omdriften	998	0	998	0	998	0
1.3 Træ og produkter heraf	2 292	4 397	6 689	771	5 918	3 626
1.3.1 Tømmer (Industrikævlér)	1 045	4 142	5 187	770	4 418	3 372
1.3.2 Brænde mv.	1 247	255	1 502	1	1 500	253
1.3.M Vedmasse-tilvækst	0	0	0	0	0	0
1.4 Fisk og vildt mv.	753	423	1 176	577	599	-154
1.4.1 Fisk	749	324	1 074	457	617	-132
1.4.2 Alle andre akvatiske dyr og planter	0	99	99	121	-22	-22
1.4.3 Jagt og skovprodukter	4	0	4	0	4	0
1.5 Levende dyr og produkter heraf bortset fra fisk og vildt mv.	0	1 542	1 542	3 450	-1 908	-1 908
1.5.1 Levende dyr	0	5	5	435	-430	-430
1.5.2 Kødprodukter	0	403	403	1 867	-1 465	-1 465
1.5.3 Mælkeprodukter, fugleæg og honning	0	257	257	731	-474	-474
1.5.4 Andre produkter fra dyr	0	877	877	416	460	460
1.6 Andre produkter hovedsagelig af biomasse	0	5 602	5 602	3 628	1 974	1 974
2 Metalliske mineraler og produkter heraf	0	5 569	5 569	4 973	596	596
2.1 Jern	0	2 809	2 809	2 300	509	509
2.2 Ikke-jernholdige metaller	0	281	281	281	0	0
2.2.1 Kobber	0	48	48	39	9	9
2.2.2 Nikkel	0	0	0	0	0	0
2.2.3 Bly	0	3	3	4	-2	-2
2.2.4 Zink	-	13	13	4	10	10
2.2.5 Tin	-	0	0	0	0	0
2.2.6 Guld, sølv, platin og andre ædle metaller	-	0	0	3	-2	-2
2.2.7 Bauxit og andre aluminiumholdige metaller	-	212	212	166	46	46
2.2.8 Uran og thorium	-	0	0	0	0	0
2.2.9 Andre metaller	-	4	4	64	-60	-60
2.3 Andre produkter af metalliske mineraler	-	2 479	2 479	2 392	87	87

Tabel 12. (fortsat)

Dansk økonomis fysiske materialestrømme fordelt på produkttyper. 2014*

	1. Dansk ressource- indvinding	2. Import	3. Direkte materiale- input (3=1+2)	4. Eksport	5. Indenlandsk materiale- anvendelse (5=3-4)	6. Fysisk handels- balance (6=2-4)
	1.000 tons					
3 Ikke-metalliske mineraler og produkter heraf	53 975	8 292	62 267	4 631	57 636	3 661
3.1 Marmor, granit, sandsten, porfyr, basalt og bygningsten mv.	223	649	873	41	832	608
3.2 Kridt og dolomit	3 729	141	3 869	433	3 436	-292
3.3 Skifer	0	4	4	0	4	4
3.4 Kemiske mineraler og gødningsmineraler	0	1 114	1 114	321	793	793
3.5 Salt	600	296	896	346	551	-49
3.6 Kalksten og gips	0	298	298	84	214	214
3.7 Ler og kaolin	1 065	260	1 325	197	1 127	62
3.8 Sand og grus	47 453	3 997	51 450	1 461	49 989	2 536
3.9 Andre i.a.n.	905	168	1 073	364	709	-196
3.10 Jord til anlægsopgaver mv.	0	0	0	0	0	0
3.11 Andre produkter af ikke-metalliske mineraler	0	1 366	1 366	1 385	-19	-19
4 Fossil energi og produkter heraf	11 854	27 924	39 777	15 702	24 075	12 222
4.1 Kul og andre faste brændsler	120	5 303	5 423	22	5 401	5 281
4.1.1 Brunkul	0	0	0	0	0	0
4.1.2 Kul	0	5 194	5 194	15	5 178	5 178
4.1.3 Olieskifer, tjæresand mv.	0	0	0	0	0	0
4.1.4 Tørv	120	109	229	6	222	102
4.2 Flydende og gasholdige brændsler	11 734	20 961	32 694	15 017	17 677	5 944
4.2.1 Råolie, kondensat og NGL samt produkter heraf	8 130	9 520	17 650	13 350	4 300	-3 830
4.2.2 Naturgas mv.	3 603	498	4 101	1 667	2 434	-1 169
4.2.3 Bunkring af energi i udlandet	0	10 943	10 943	0	10 943	10 943
4.2.3.1 Land transport bunkring	0	714	714	0	714	714
4.2.3.2 Vandtransport bunkring	0	9 584	9 584	0	9 584	9 584
4.2.3.3 Lufttransport bunkring	0	645	645	0	645	645
4.3 Øvrige produkter hovedsagelig fra fossil energi	0	1 660	1 660	663	997	997
5 Andre produkter	0	3 042	3 042	2 326	716	716

Tabel 13 Indenlandsk ressourceudvinding

	Biomasse	Metalliske mineraler og produkter heraf	Ikke-metalliske mineraler og produkter heraf	Fossil energi og produkter heraf	Andre produkter	I alt
	mio. tons					
1993	32,0	0,0	47,5	12,2	0,0	91,7
1994	29,5	0,0	51,6	13,3	0,0	94,4
1995	29,7	0,0	56,1	13,7	0,0	99,5
1996	28,6	0,0	62,1	15,6	0,0	106,3
1997	29,1	0,0	65,6	17,9	0,0	112,6
1998	28,7	0,0	61,7	17,8	0,0	108,2
1999	26,9	0,0	79,0	21,1	0,0	127,0
2000	28,1	0,0	67,1	24,6	0,0	119,9
2001	26,4	0,0	62,9	23,9	0,0	113,2
2002	25,9	0,0	60,7	25,2	0,0	111,8
2003	24,9	0,0	57,9	24,9	0,0	107,6
2004	24,6	0,0	64,8	27,2	0,0	116,6
2005	25,0	0,0	77,5	27,2	0,0	129,8
2006	23,5	0,0	81,2	25,5	0,0	130,1
2007	23,6	0,0	78,4	22,8	0,0	124,8
2008	25,4	0,0	67,2	22,3	0,0	114,8
2009	26,7	0,0	48,8	19,8	0,0	95,3
2010	25,5	0,0	47,1	19,0	0,0	91,6
2011	25,9	0,0	57,9	16,8	0,0	100,5
2012*	26,8	0,0	59,4	14,6	0,0	100,8
2013*	25,7	0,0	52,1	12,5	0,0	90,3
2014*	27,3	0,0	54,0	11,9	0,0	93,1

Tabel 14 Import af varer

	Biomasse	Metalliske mineraler og produkter heraf	Ikke-metalliske mineraler og produkter heraf	Fossil energi og produkter heraf	Andre produkter	I alt
	mio. tons					
1993	10,2	3,2	5,4	26,1	2,1	47,0
1994	10,8	4,1	5,5	27,4	2,7	50,4
1995	11,0	4,4	5,5	28,4	2,9	52,1
1996	10,5	4,0	6,0	28,7	2,3	51,4
1997	11,2	4,9	6,2	30,2	2,7	55,2
1998	11,9	5,1	6,8	26,4	2,7	52,9
1999	11,7	4,8	6,3	24,3	2,8	49,8
2000	12,2	5,5	6,2	24,1	3,0	50,9
2001	13,1	5,6	5,6	24,0	3,1	51,4
2002	11,8	5,4	5,6	23,5	3,3	49,5
2003	13,5	5,8	6,7	27,5	4,0	57,4
2004	13,4	6,6	7,8	25,6	3,9	57,3
2005	13,3	6,6	7,6	27,3	4,2	59,0
2006	13,7	7,5	7,9	33,9	4,5	67,5
2007	14,1	7,6	8,5	31,5	4,3	65,9
2008	14,7	8,1	8,9	32,8	4,3	68,9
2009	12,1	5,1	7,1	30,5	4,2	59,0
2010	14,1	5,3	7,1	26,5	2,9	55,9
2011	15,4	5,6	8,3	30,9	3,3	63,4
2012*	15,0	5,1	8,3	27,1	2,8	58,3
2013*	14,7	5,6	8,7	28,8	3,0	60,6
2014*	14,9	5,6	8,3	27,9	3,0	59,8

Tabel 15 Eksport af varer

	Biomasse	Metalliske mineraler og produkter heraf	Ikke-metalliske mineraler og produkter heraf	Fossil energi og produkter heraf	Andre produkter	I alt
	mio. tons					
1993	8,9	2,8	6,2	12,1	1,6	31,7
1994	9,2	2,9	6,7	13,3	1,8	33,9
1995	10,2	3,1	6,8	11,8	1,8	33,7
1996	9,4	3,1	6,8	12,9	1,8	33,9
1997	9,7	3,4	6,6	14,8	2,0	36,4
1998	9,7	3,3	5,4	14,9	2,1	35,4
1999	9,8	4,0	5,5	18,7	2,0	40,0
2000	10,1	3,7	7,5	21,5	2,3	44,9
2001	9,6	3,9	5,9	19,8	2,3	41,4
2002	9,9	4,3	5,4	21,6	2,4	43,6
2003	9,8	4,5	5,1	21,7	2,4	43,5
2004	8,9	4,7	4,9	23,9	2,6	45,0
2005	9,4	4,8	5,2	24,7	3,3	47,3
2006	10,3	5,7	5,5	22,8	3,0	47,5
2007	10,8	5,6	5,7	20,7	3,2	46,0
2008	11,0	6,0	4,9	20,9	2,9	45,7
2009	11,4	4,3	3,8	18,6	2,5	40,7
2010	12,3	4,8	4,3	17,2	2,5	41,1
2011	12,1	5,4	4,5	15,9	2,4	40,4
2012*	11,5	4,6	4,9	14,5	2,3	37,7
2013*	11,3	4,9	4,6	14,6	2,3	37,7
2014*	12,1	5,0	4,6	15,7	2,3	39,7

Tabel 16 Indenlandsk materialeanvendelse

	Biomasse	Metalliske mineraler og produkter heraf	Ikke-metalliske mineraler og produkter heraf	Fossil energi og produkter heraf	Andre produkter	I alt
	mio. tons					
1993	33,3	0,4	46,6	26,2	0,4	107,1
1994	31,0	1,2	50,4	27,4	0,9	110,9
1995	30,5	1,2	54,8	30,3	1,1	117,9
1996	29,7	0,9	61,3	31,4	0,5	123,8
1997	30,6	1,5	65,3	33,3	0,7	131,4
1998	30,9	1,8	63,2	29,3	0,6	125,7
1999	28,8	0,8	79,9	26,7	0,8	136,8
2000	30,2	1,8	65,9	27,3	0,7	125,9
2001	29,8	1,7	62,6	28,2	0,8	123,1
2002	27,7	1,1	60,9	27,1	0,9	117,8
2003	28,6	1,3	59,5	30,6	1,5	121,6
2004	29,0	1,9	67,7	28,9	1,3	128,9
2005	28,9	1,8	79,9	29,8	0,9	141,4
2006	26,9	1,7	83,6	36,6	1,4	150,2
2007	26,9	2,0	81,1	33,6	1,1	144,6
2008	29,0	2,1	71,2	34,2	1,5	138,0
2009	27,4	0,8	52,1	31,7	1,7	113,7
2010	27,4	0,4	50,0	28,3	0,4	106,5
2011	29,2	0,2	61,7	31,7	0,8	123,5
2012*	30,3	0,6	62,8	27,2	0,6	121,4
2013*	29,0	0,6	56,2	26,7	0,7	113,3
2014*	30,2	0,6	57,6	24,1	0,7	113,2

Tabel 17

Affald efter branche og overordnet affaldstype. 2013

	Affald i alt	Dag- renova- tion o.l.	Organi- sk affald	Forbr- æ- d- ings- egnet	Papir og pap	Træ	Glas	Jern og metal	Plast og dæk	Elek- tronik, batteri mv.	Blande- t bygge- og anlæg saffald	Slam	Øvrigt affald
	1.000 tons												
I alt	11 149	1 440	1 222	1 409	656	310	152	961	101	96	2 706	268	1 829
Husholdninger	3 275	1 354	634	456	224	141	111	100	32	64	-	-	158
Brancher i alt	7 874	85	588	953	432	169	41	861	70	31	2 706	268	1 671
Landbrug, skovbrug og fiskeri	119	2	29	35	1	9	0	20	9	0	-	10	4
Råstofindvinding	13	0	0	1	0	0	0	4	0	0	-	0	7
Industri	1 350	9	274	122	122	44	18	283	28	5	-	108	337
Energiforsyning	937	0	1	4	0	1	0	4	0	1	-	1	924
Vandforsyning og renovation	299	5	17	44	4	12	2	49	1	0	-	133	32
Bygge og anlæg	3 624	2	40	211	4	87	10	317	4	6	2 706	2	236
Handel	723	13	30	251	198	6	4	142	22	6	-	2	48
Transport	325	24	96	117	33	5	1	20	3	1	-	2	24
Hoteller og restauranter	66	4	16	34	7	0	3	1	0	0	-	1	0
Information og kommunikation	12	0	0	5	5	0	0	1	0	1	-	0	0
Finansiering og forsikring	14	0	0	6	6	0	0	1	0	0	-	0	0
Ejendomshandel og udl. af erhvervsejendomme	8	0	0	5	1	0	0	0	0	0	-	0	0
Boliger	2	0	0	1	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Videnservice	44	1	13	11	7	3	0	4	0	0	-	0	5
Rejsebureauer, rengøring og anden op. service	128	11	32	23	10	2	1	8	1	1	-	6	34
Offentlig administration, forsvar og politi	71	5	17	18	19	0	1	3	0	1	-	1	6
Undervisning	45	4	5	21	4	0	0	2	0	5	-	0	4
Sundhed og socialvæsen	47	5	4	24	6	0	0	1	0	1	-	0	5
Kultur og fritid	20	2	2	12	2	0	0	0	0	0	-	0	1
Andre serviceydelser	28	0	10	8	4	0	0	1	0	3	-	0	1
Private husholdninger med ansat medhjælp	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0

Anm.: Jordaffald fra anlægsarbejder mm. er ikke medtaget.

Tabel 18

Omsætning og eksport af grønne varer og tjenester fordelt efter miljøformål

	Omsætning			Eksport		
	2012	2013	2014*	2012	2013	2014*
	mio. kr.					
Alle formål	169 703	164 771	173 793	66 777	65 402	71 615
Miljøbeskyttelse i alt	46 076	46 413	48 849	13 409	11 027	12 533
Beskyttelse af luftkvalitet og klima	5 126	5 495	5 523	2 400	2 409	2 400
Spilde- og regnvandshåndtering	13 725	14 144	14 721	2 027	1 991	2 169
Affaldshåndtering og genindvinding	18 008	17 559	19 320	6 745	4 458	5 725
Beskyttelse af jord, grundvand og overfladevand	7 121	7 058	7 006	1 559	1 397	1 392
Støj- og vibrationsbekæmpelse	760	767	870	224	237	258
Beskyttelse af biodiversitet og landskab	420	393	402	199	197	205
Miljørelevant forskning og udvikling	452	523	528	57	125	156
Anden/tværgående miljøbeskyttelsesaktivitet	464	474	480	198	215	228
Ressourcebesparelse i alt	123 628	118 357	124 944	53 367	54 375	59 082
Håndtering af vandressourcer	1 925	1 979	2 010	853	916	938
Håndtering af skovressourcer	4 121	4 065	4 068	1 156	956	1 028
Produktion af energi fra fornybare kilder	83 695	79 832	86 053	39 109	40 390	44 487
Reduceret energi- og varmetforbrug	25 013	24 048	24 312	8 792	9 011	9 294
Reduceret forbrug af fossile stoffer som råmaterialer	2 757	2 760	2 731	1 311	1 136	1 209
Reduceret forbrug af jern, metal og glas	2 041	1 868	1 921	1 157	745	763
Forskning og udvikling i ressourceoptimering	2 407	2 078	2 099	302	498	619
Anden/tværgående ressourcebesparelsesaktivitet	1 669	1 728	1 750	687	722	745

Tabel 19

Omsætning og eksport af grønne varer og tjenester fordelt efter brancher

	Omsætning			Eksport		
	2012	2013	2014*	2012	2013	2014*
	mio. kr.					
I alt	169 703	164 771	173 793	66 777	65 402	71 615
Landbrug og gartneri	3 612	3 782	3 861	76	80	80
Skovbrug	293	331	341	-	-	-
Fremstilling af tekstiler og beklædning	403	389	424	265	230	244
Fremstilling af træ- og papirvarer	3 851	3 750	3 833	1 258	1 064	1 140
Fremstilling af kemiske produkter	5 210	6 023	5 866	3 490	4 033	4 428
Fremstilling af gummi- og plastprodukter	5 440	5 829	5 928	2 792	2 444	2 679
Fremstilling af ikke metalholdige mineralske produkter	2 212	2 146	2 403	342	370	388
Fremstilling af jern- og metalprodukter	5 850	6 922	6 788	2 255	2 894	2 781
Fremstilling af el- og elektronikudstyr	3 793	4 196	4 420	2 430	2 625	2 915
Fremstilling af maskiner og udstyr	73 840	65 415	70 932	41 590	42 148	46 194
Fremstilling af køretøjer m.v.	1 525	1 569	1 752	1 624	875	878
Energiforsyning	12 289	14 309	14 442	1 325	1 191	961
Spildevandshåndtering	9 290	9 443	9 707	-	-	-
Affaldshåndtering, genbrug mv.	15 926	15 349	16 923	5 511	3 212	4 427
Opførelse af bygninger	5 313	4 984	5 130	183	87	45
Anlægsarbejder	1 095	1 131	1 409	39	53	83
Bygge og anlæg, specialisering	8 142	7 669	7 858	59	41	60
Arkitekt- og ingeniørvirksomhed	8 602	8 788	9 022	3 156	3 411	3 514
Forskning og udvikling	2 859	2 601	2 627	359	623	775
Andre liberale, videnskabelige og tekniske tjenesteydelser	159	146	128	23	23	23

Tabel 20

Samlede offentlige miljøudgifter og -indtægter fordelt på miljødomæne

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
	mio. kr.						
Drifts- og kapitaludgifter i alt	29 229	31 508	30 288	30 549	30 116	31 147	33 885
Luft og klima	1 239	930	1 208	1 488	210	402	1 682
Spildevand	9 240	10 124	8 821	8 524	8 870	8 857	9 594
Affald	10 912	11 882	11 317	11 752	11 957	12 580	12 839
Jord og grundvand	544	700	749	780	812	825	795
Støj	21	34	20	38	77	59	43
Biodiversitet og landskab	3 833	3 950	3 976	3 606	4 216	4 298	4 168
Stråling	33	28	38	35	40	39	60
Forskning og udvikling	1 475	1 535	2 033	1 695	1 654	1 772	1 974
Andet (inkl. administration)	1 933	2 324	2 126	2 630	2 280	2 316	2 728
Drifts- og kapitalindtægter i alt	18 968	20 462	19 643	20 332	21 114	21 649	22 223
Luft og klima	36	15	19	19	22	70	69
Spildevand	6 463	7 204	7 094	7 385	7 596	8 009	8 082
Affald	10 787	11 467	10 928	11 159	11 816	11 944	12 242
Jord og grundvand	56	49	46	75	114	84	51
Støj	0	0	0	0	0	1	0
Biodiversitet og landskab	760	828	827	908	826	751	970
Stråling	14	11	12	11	11	10	5
Forskning og udvikling	587	517	529	580	607	660	668
Andet (inkl. administration)	263	371	188	196	121	119	137

Tabel 21

Samlede offentlige miljøudgifter og -indtægter fordelt på realøkonomisk art

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
	mio. kr.						
1 Drifts- og kapitaludgifter i alt	29 229	31 508	30 288	30 549	30 116	31 147	33 885
1.1 Driftsudgifter i alt	24 390	25 701	25 567	24 482	23 459	24 318	26 717
1.1.1 Aflønning	4 723	5 093	5 134	5 091	5 094	5 163	5 472
1.1.2 Forbrug i produktionen	14 736	16 217	16 443	16 203	16 182	16 684	17 506
1.1.3 Subsidier	826	553	651	450	392	443	382
1.1.4 Løbende overførsler	1 481	1 313	1 559	2 254	1 258	1 401	2 709
1.1.5 Andre driftsudgifter	2 624	2 525	1 780	483	532	627	649
1.2 Kapitaludgifter i alt	4 839	5 807	4 721	6 067	6 657	6 829	7 168
1.2.1 Faste bruttoinvesteringer	5 144	6 036	4 730	6 121	6 263	6 736	6 988
1.2.2 Andre kapitaludgifter	- 305	- 229	- 9	- 55	394	93	181
2 Drifts- og kapitalindtægter i alt	18 968	20 462	19 643	20 332	21 114	21 649	22 223
2.1 Driftsindtægter i alt	18 962	20 456	19 636	20 324	21 098	21 649	22 223
2.1.1 Salg af varer og tjenester	18 019	19 487	18 873	19 529	20 053	20 718	21 275
2.1.2 Andre driftsindtægter	942	969	764	795	1 045	931	948
21 Kapitalindtægter i alt	6	6	6	8	16	0	0

Tabel 22

Miljørelaterede skatter og ressourcerente efter branche mv.

		1995	2000	2005	2010	2012	2013	2014
		mio. kr.						
	I alt inkl. Ressourcerente	46 009	71 576	95 392	90 363	96 501	100 639	95 021
	Husholdninger	28 711	36 701	45 920	42 549	42 384	45 382	45 464
	Andre endelige anvendelser	5 578	6 447	8 492	7 352	6 694	7 787	8 161
	Brancher i alt	11 721	28 428	40 980	40 462	47 423	47 470	41 396
A	Landbrug, skovbrug og fiskeri	529	1 461	1 369	1 426	1 818	1 944	1 701
B	Råstofindvinding	1 345	7 419	17 409	17 662	21 416	20 543	15 793
C	Industri	1 395	4 242	4 276	3 697	4 805	5 364	5 139
D-E	Forsyningsvirksomhed	525	1 019	978	557	894	950	933
F	Bygge og anlæg	815	1 490	2 316	2 415	2 235	2 118	1 905
G-I	Handel og transport mv	4 000	6 362	7 252	6 726	7 687	8 435	7 852
J	Information og kommunikation	199	465	526	364	509	511	497
K	Finansiering og forsikring	184	383	432	574	622	626	613
LA	Ejendomshandel og udlejning af erhvervsejendomme	79	187	265	295	339	313	302
LB	Boliger	96	212	252	236	268	253	254
M-N	Erhvervsservice	538	1 138	1 712	1 768	1 735	1 759	1 665
O-Q	Offentlig administration, undervisning og sundhed	1 770	3 487	3 570	4 058	4 323	3 900	3 984
R-S	Kultur, fritid og anden service	247	563	624	686	772	755	757
	I alt ekskl. Ressourcerente	44 699	64 220	78 057	72 751	75 170	80 183	79 312
	Husholdninger	28 711	36 701	45 920	42 549	42 384	45 382	45 464
	Andre endelige anvendelser	5 578	6 447	8 492	7 352	6 694	7 787	8 161
	Brancher i alt	10 411	21 072	23 645	22 850	26 092	27 014	25 687
A	Landbrug, skovbrug og fiskeri	529	1 461	1 369	1 426	1 818	1 944	1 701
B	Råstofindvinding	35	63	74	50	85	87	84
C	Industri	1 395	4 242	4 276	3 697	4 805	5 364	5 139
D-E	Forsyningsvirksomhed	525	1 019	978	557	894	950	933
F	Bygge og anlæg	815	1 490	2 316	2 415	2 235	2 118	1 905
G-I	Handel og transport mv	4 000	6 362	7 252	6 726	7 687	8 435	7 852
J	Information og kommunikation	199	465	526	364	509	511	497
K	Finansiering og forsikring	184	383	432	574	622	626	613
LA	Ejendomshandel og udlejning af erhvervsejendomme	79	187	265	295	339	313	302
LB	Boliger	96	212	252	236	268	253	254
M-N	Erhvervsservice	538	1 138	1 712	1 768	1 735	1 759	1 665
O-Q	Offentlig administration, undervisning og sundhed	1 770	3 487	3 570	4 058	4 323	3 900	3 984
R-S	Kultur, fritid og anden service	247	563	624	686	772	755	757

Tabel 22 (fortsat)

Miljørelaterede skatter og ressourcerente efter branche mv.

		1995	2000	2005	2010	2012	2013	2014
		—mio. kr.—						
	Forureningsskatter	1 365	3 065	3 126	2 299	2 731	3 195	2 507
	Husholdninger	237	608	504	509	716	972	788
	Andre endelige anvendelser	35	53	63	70	68	71	67
	Brancher i alt	1 093	2 404	2 559	1 719	1 946	2 152	1 653
A	Landbrug, skovbrug og fiskeri	24	323	361	423	479	556	413
B	Råstofindvinding	1	3	1	2	2	2	1
C	Industri	309	690	631	566	547	551	428
D-E	Forsyningsvirksomhed	369	587	530	43	79	84	83
F	Bygge og anlæg	5	15	47	29	42	59	51
G-I	Handel og transport mv	178	372	481	485	553	606	423
J	Information og kommunikation	12	25	37	11	15	18	16
K	Finansiering og forsikring	7	16	12	2	4	6	5
LA	Ejendomshandel og udlejning af erhvervsejendomme	2	8	7	3	5	7	6
LB	Boliger	0	8	7	6	6	6	7
M-N	Erhvervsservice	15	49	74	46	77	95	71
O-Q	Offentlig administration, undervisning og sundhed	151	275	341	90	123	144	129
R-S	Kultur, fritid og anden service	18	35	30	13	16	19	18
	Energiskatter	21 641	36 464	39 942	42 783	45 235	46 850	46 100
	Husholdninger	14 193	21 174	23 407	25 718	25 247	26 631	26 365
	Andre endelige anvendelser	0	0	0	0	0	0	0
	Brancher i alt	7 448	15 289	16 535	17 065	19 988	20 219	19 736
A	Landbrug, skovbrug og fiskeri	407	939	838	819	1 154	1 172	1 094
B	Råstofindvinding	27	46	53	34	58	61	57
C	Industri	886	3 175	3 217	2 816	3 921	4 443	4 367
D-E	Forsyningsvirksomhed	129	373	395	462	749	792	783
F	Bygge og anlæg	564	968	1 467	1 566	1 380	1 128	1 005
G-I	Handel og transport mv	3 029	4 814	5 022	4 707	5 653	6 227	5 924
J	Information og kommunikation	153	362	403	292	424	414	409
K	Finansiering og forsikring	124	264	275	372	399	360	375
LA	Ejendomshandel og udlejning af erhvervsejendomme	64	152	201	231	266	228	224
LB	Boliger	78	152	149	122	140	116	117
M-N	Erhvervsservice	320	690	1 018	1 258	1 162	1 084	1 071
O-Q	Offentlig administration, undervisning og sundhed	1 475	2 895	2 973	3 776	3 995	3 536	3 643
R-S	Kultur, fritid og anden service	192	459	525	609	687	658	667

Tabel 22 (fortsat)

Miljørelaterede skatter og ressourcerente efter branche mv.

	1995	2000	2005	2010	2012	2013	2014
	mio. kr.						
Transportskatter	20 825	23 162	33 416	26 217	25 555	28 422	28 965
Husholdninger	13 634	13 768	20 828	15 170	15 112	16 413	16 929
Andre endelige anvendelser	5 543	6 394	8 423	7 282	6 627	7 716	8 094
Brancher i alt	1 648	2 999	4 165	3 765	3 816	4 294	3 943
A Landbrug, skovbrug og fiskeri	97	196	168	183	184	214	193
B Råstofindvinding	3	3	4	3	6	7	6
C Industri	156	306	362	281	297	330	303
D-E Forsyningsvirksomhed	27	58	52	52	66	74	67
F Bygge og anlæg	169	429	701	761	757	875	792
G-I Handel og transport mv	788	1 170	1 744	1 530	1 477	1 598	1 500
J Information og kommunikation	35	77	87	60	70	79	72
K Finansiering og forsikring	50	100	143	197	216	257	230
LA Ejendomshandel og udlejning af erhvervsejendomme	12	25	53	57	63	74	67
LB Boliger	1	3	8	12	13	16	14
M-N Erhvervsservice	200	394	614	458	489	573	516
O-Q Offentlig administration, undervisning og sundhed	80	186	170	116	118	129	119
R-S Kultur, fritid og anden service	31	53	59	55	60	68	62
Ressourceskatter	868	1 529	1 572	1 452	1 649	1 716	1 739
Husholdninger	646	1 150	1 180	1 152	1 309	1 366	1 383
Andre endelige anvendelser	0	0	7	0	0	0	0
Brancher i alt	222	379	385	300	341	349	356
A Landbrug, skovbrug og fiskeri	1	3	2	1	1	1	1
B Råstofindvinding	4	11	15	10	18	18	19
C Industri	44	72	65	33	40	40	41
D-E Forsyningsvirksomhed	0	0	0	0	0	0	0
F Bygge og anlæg	76	79	101	59	57	56	58
G-I Handel og transport mv	5	7	4	4	4	5	5
J Information og kommunikation	0	0	0	0	0	0	0
K Finansiering og forsikring	2	4	3	2	3	3	3
LA Ejendomshandel og udlejning af erhvervsejendomme	1	2	4	4	5	5	5
LB Boliger	16	49	88	96	109	114	115
M-N Erhvervsservice	3	6	6	5	7	7	7
O-Q Offentlig administration, undervisning og sundhed	64	131	86	77	87	91	92
R-S Kultur, fritid og anden service	6	16	10	8	9	10	10

Tabel 22 (fortsat)

Miljørelaterede skatter og ressourcerente efter branche mv.

	1995	2000	2005	2010	2012	2013	2014
	mio. kr.						
Ressourcerente	1 310	7 356	17 335	17 612	21 331	20 456	15 709
Husholdninger	-	-	-	-	-	-	-
Andre endelige anvendelser	-	-	-	-	-	-	-
Brancher i alt	1 310	7 356	17 335	17 612	21 331	20 456	15 709
A Landbrug, skovbrug og fiskeri	-	-	-	-	-	-	-
B Råstofindvinding	1 310	7 356	17 335	17 612	21 331	20 456	15 709
C Industri	-	-	-	-	-	-	-
D-E Forsyningsvirksomhed	-	-	-	-	-	-	-
F Bygge og anlæg	-	-	-	-	-	-	-
G-I Handel og transport mv	-	-	-	-	-	-	-
J Information og kommunikation	-	-	-	-	-	-	-
K Finansiering og forsikring	-	-	-	-	-	-	-
LA Ejendomshandel og udlejning af erhvervsejendomme	-	-	-	-	-	-	-
LB Boliger	-	-	-	-	-	-	-
M-N Erhvervsservice	-	-	-	-	-	-	-
O-Q Offentlig administration, undervisning og sundhed	-	-	-	-	-	-	-
R-S Kultur, fritid og anden service	-	-	-	-	-	-	-

Tabel 23

Miljømotiverede subsidier efter branche mv.

	2010	2011	2012	2013	2014
	mio. kr.				
Miljømotiverede subsidier i alt	4 423	4 942	6 567	8 093	9 369
Husholdninger	782	941	1 187	1 380	1 680
Andre endelige anvendelser	1 615	1 537	2 189	3 034	3 256
Brancher i alt	2 026	2 465	3 191	3 680	4 433
A Landbrug, skovbrug og fiskeri	457	484	612	710	906
B Råstofindvinding	5	6	10	11	14
C Industri	500	626	804	1 005	1 227
D-E Forsyningsvirksomhed	354	491	626	574	588
F Bygge og anlæg	23	31	43	52	58
G-I Handel og transport mv	365	425	567	682	851
J Information og kommunikation	43	51	71	79	103
K Finansiering og forsikring	17	20	25	31	40
LA Ejendomshandel og udlejning af erhvervsejendomme	11	13	19	22	28
LB Boliger	4	5	6	6	8
M-N Erhvervsservice	55	86	105	142	134
O-Q Offentlig administration, undervisning og sundhed	155	184	245	291	378
R-S Kultur, fritid og anden service	38	45	60	74	96

MILJØ OG ENERGI 2015:2

Statistiske Efterretninger

ISSN, 1601-0922

www.dst.dk/efterretninger

Salg: www.dst.dk/boghandel eller Tlf.: 43 22 73 00

Abonnement for 2015: 325 kr. som pdf.

Løssalg: 170 kr. + ekspeditionsgebyr

© Danmarks Statistik, Sejrøgade 11, 2100 København Ø

Signaturforklaring:

- Nul

0 Mindre end 0,5 af den anvendte enhed

0,0 Mindre end 0,05 af den anvendte enhed

• Tal kan efter sagens natur ikke forekomme

.. For usikker til at kunne angives eller diskretionshensyn

... Oplysning foreligger ikke

* Foreløbige eller anslåede tal

— | Vandret eller lodret streg markerer databrud i en tidsserie.

Oplysningerne fra før og efter databruddet er ikke fuldt sammenlignelige.

Som følge af afrundinger kan summen af tallene i tabellerne afvige fra totalen.